ПІОНЕР

ВЕРЕСЕНЬ

★

1976

Бентежна вереснева пора. Летить і летить «бабине літо», вже перші листочки пожовкли на деревах, війнуло прохолодою з полів.

А веселий дзвоник знову кличе на урок. Гостинно розчиняє двері рідна школа. Помолоділа, причепурилася за літо. Невпізнанними стали навчальні кабінети, класи, свіжою фарбою запахло довкіл.

Девіз кожної піонерської ланки, загону, дружини: «Вчитися на добре й відмінно!»

Успішного навчання чекають від тебе, друже, твої вчителі, батьки, рідна Вітчизна. Пам'ятай про це щодня.

Навчальний рік ще тільки розпочався. Отож будь наполегливим, допитливим, уважним на уроках, старанно виконуй домашні завдання і практичні роботи. Глибокі знання — це вперта робота над собою, постійне повторення пройденого.

З НОВИМ НАВЧАЛЬНИМ РОКОМ, ДРУЗІ!

Фото К. ГОЛУБЄВА.

ПОДОРОЖ У П'ЯТИРІЧКУ
СРСР

СВІЙ ПОЧИН, СВОЯ ІНІЦІАТИВА

Щодня ти звіряєш свої справи і вчинки із діями старших товаришів — комуністів, комсомольців, бо мрієш вирости гідним громадянином нашої соціалістичної Батьківщини. Ти чуєш биття гарячих сердець представників старшого покоління, вчишся жити і працювати, як належить творцям комунізму, бути завжди там, де потрібні міцні руки і полум'яні серця.

МИНУЛО ПІВРОКУ після XXV з'їзду КПРС. Його делегати понесли величні плани партії в широкі маси трудящих. І радянські люди, натхненні історичними рішеннями, відповідають на них новими творчими справами, успішним виконанням завдань десятої п'ятирічки.

«Плани, які схвалив з'їзд, — зазначав Генеральний секретар ЦК КПРС Леонід Ілліч Брежнєв, — це нелегкі, напружені плани. Завдання, які він поставив, — це дуже серйозні завдання. Але ми впевнені, товариші, ми твердо впевнені в тому, що ці плани будуть втілені в життя, ці завдання будуть розв'язані».

Крила п'ятирічки — соціалістичне змагання, рух за комуністичне ставлення до праці.

Недавно у групі письменників Києва мені довелося відвідати шахту імені Георгія Димитрова, де в п'ятдесяті роки було започатковано рух бригад комуністичної праці Донбасу. Ініціатором став колектив комуніста Кузьми Антиповича Северинова. Нині бригада працює на глибині тисячу метрів. Товщина пласта невелика — 65 см, зате вугілля високоякісне, конче необхідне металургійній промисловості. У лаві спека — понад тридцять градусів, та і у важких умовах шахтарі працюють творчо, натхненно. Бур впевнено вгризається в шар чорного золота, нові й нові понадпланові тонни дорогоцінної сировини йдуть на-гора, примножуючи багатства рідної Вітчизни.

«Всемірно розвивати і далі соціалістичне змагання, рух за комуністичне ставлення до праці — такий наш загальний бойовий лозунг». Цю думку Генерального секретаря ЦК КПРС тов. Л. І. Брежнєва, висловлену на XXV з'їзді КПРС, бригада Героя Соціалістичної Праці комуніста Северинова, як і мільйони інших трудових колективів, підкріплює конкретними ударними справами.

ЩОМІСЯЧНИЙ ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ ЦК ЛКСМУ ТА РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ ВСЕСОЮЗНОЇ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІМЕНІ В. І. ЛЕНІНА

ПІОНЕРІЯ

№ 9 (635)

ВЕРЕСЕНЬ, 1976 р.

ВИДАЄТЬСЯ З 1 ЖОВТНЯ 1923 РОКУ
ВИДАВНИЦТВО ЦК ЛКСМУ «МОЛОДЬ»
м. КИЇВ

© «Піонерія», 1976 р.

Ви, звичайно, чули про патріотичний рух «П'ятирічці якості — робітничу гарантію», який охопив мільйони трудових колективів країни. Виник він з ініціативи керівників бригад ковалів, токарів і складальників Московського заводу імені Володимира Ілліча — комуністів М. В. Метелкіна, І. Г. Амосова і М. П. Кузнєцова. Вони — правофлангові п'ятирічки. А що значить бути правофланговими? Це значить показувати особистий приклад у праці, турбуватися, щоб передовий досвід, надбання науково-технічного прогресу стали здобутком кожного.

Сьогодні з'явилось багато нових ініціатив у розвитку руху «Жодного відстаючого поруч». Комуністи Ленінграда, наприклад, висунули девіз: «Один плюс один». Це означає: хто досяг найвищої продуктивності праці, хай допоможе товаришеві працювати так само.

плексу і зекономити шістдесят тисяч карбованців. Слюсар Харківського тракторного заводу, заслужений раціоналізатор УРСР О. О. Бондаренко вирішив створити кілька пристроїв, що допоможуть підвищити продуктивність праці при обробці деталей тракторів.

У Запоріжжі добре знають слюсаря-інструментальника моторобудівного заводу В. П. Пожилова. Він дав слово протягом десятої п'ятирічки запровадити на своєму рідному заводі п'ятнадцять рацпропозицій, зекономити двадцять тисяч карбованців. Загалом винахідники та раціоналізатори Радянської України вирішили: «Створимо раціоналізаторський фонд економії десятої п'ятирічки в сумі не менш як 4,5 мільярда карбованців». Трудові колективи республіки гаряче підтримують передовиків.

Ще в роки перших п'ятирічок народились зустрічні плани підприємств.

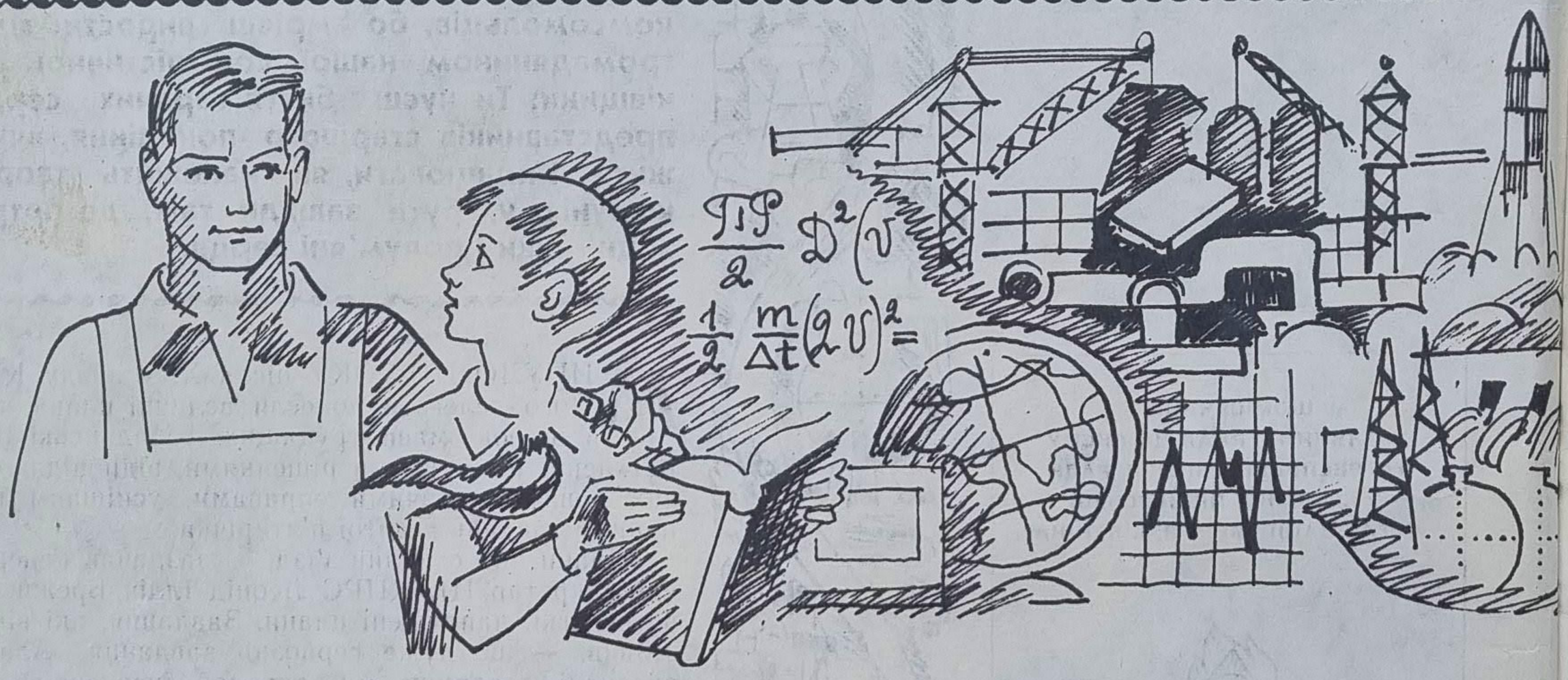

Група відомих новаторів України звернулась до всіх раціоналізаторів і винахідників республіки із закликом: «П'ятирічці ефективності і якості — творчий пошук на кожному робочому місці». Серед правофлангових технічного прогресу на Україні більш 1 мільйона 700 тисяч раціоналізаторів та винахідників. Це робітники, колгоспники, інженери, вчені, невтомні шукачі нового, наполегливі творчі люди.

Ось один з них — Герой Соціалістичної Праці, заслужений винахідник УРСР Л. П. Стичинський. Він очолює колектив прокатників цеху № 2 Макіївського металургійного заводу імені С. М. Кірова. Працівники цього цеху за минулу п'ятирічку завдяки різним винаходам внесли у фонд економії 4,2 мільйона карбованців, а в десятій п'ятирічці вирішили заощадити 4,8 мільйона карбованців. І можна не сумніватися — так і буде. Бо слово правофлангових п'ятирічки тверде!

Машиніст роторного екскаватора Орджонікідзевського гірничо-збагачувального комбінату Дніпропетровської області Герой Соціалістичної Праці І. Г. Проценко зобов'язався в 1976 році розробити десять удосконалень різних вузлів роторного ком-

Що таке зустрічне планування? Заводу або фабриці Міністерство дає план на п'ятирічку. Робітники та інженери підраховують ресурси свого підприємства і кажуть: «Можемо зробити завдання швидше, дати продукції більше». Виробничі колективи самі включають свої додаткові можливості до плану. Після затвердження він стає законом для підприємства.

У минулій п'ятирічці підприємства, як правило, брали зустрічні плани в основному по збільшенню кількості продукції. Зустрічні плани десятої п'ятирічки, названої п'ятирічкою ефективності і якості, більш складні. Вони передбачають не просто збільшення продукції, а обов'язково найвищої якості.

Звичайно, в усіх цих чудових справах і починаннях попереду йдуть комуністи. Адже вони завжди там, де важко. Усі пам'ятають, яким складним для сільського господарства був посушливий 1972 рік. Центральний Комітет партії став штабом битви за новий врожай. В цій битві найактивнішу участь брали місцеві партійні організації, на допомогу трудівникам села прийшли робітники, воїни, студентська молодь, учні.

«Мені довелося тоді побувати в тих районах

країни, де вирішувався успіх боротьби за врожай, — сказав делегатам XXV з'їзду Л. І. Брежнєв. — Як важко бувало людям. Але з яким ентузіазмом, з якою енергією вони працювали! Вони зробили максимум можливого. Скажу більше: вони зробили те, що багатьом здавалося неможливим. Бачачи все це, не можна було не пройнятися почуттям високої гордості за нашу партію, за наш чудовий народ».

Кожен комуніст — вимогливий до себе і до своїх товаришів по спільній боротьбі. Інакше не можна. Комуністи — люди творчі, дисципліновані, сміливі, чисті в помислах, безмежно віддані своїй великій справі — побудувати найщасливіше суспільство на землі.

Немає в нас такої галузі народного господарства, де б не брали безпосередньої участі наші юнаки та дівчата. Трудовий ентузіазм та завзяття молоді яскраво виявлялися в боротьбі за виконання планів дев'ятої п'ятирічки.

«Скільки добрих ініціатив висунув комсомол за минулу п'ятирічку, скільки доблесних справ він здійснив! — з гордістю сказав на з'їзді про радянську молодь Л. І. Брежнєв. — Будівництво Байкало-Амурської магістралі, ударні комсомольські будови; їх у п'ятирічці було 670, тут працювало понад півмільйона юнаків і дівчат. Комсомол шефствує над спорудженням 1200 об'єктів меліоративного і сільського будівництва Нечорноземної зони Російської Федерації. А студентські будівельні загони! Всі ми знаємо, як тягнеться до них молодь. Адже ці загони роблять величезну справу. За дев'яту п'ятирічку вони виконали обсяг робіт приблизно на 5 мільярдів карбованців...

Трудова слава комсомолу — це міцно завойована ним позиція».

Л. І. Брежнєв звернув увагу делегатів з'їзду на те, що саме життя ставить до нашої молоді, до комсомольців нові, дедалі вищі вимоги. Адже саме в комсомолі, в його бойових справах юнаки і дівчата з молодечим ентузіазмом прилучаються до свідомої участі в комуністичному будівництві. І це дуже важливо. Бо партія прагне, — підкреслив Л. І. Брежнєв, — щоб ентузіазм юності, жвавість молодого розуму, полум'я молодої енергії залишались у кожної радянської людини на всі довгі роки активного творчого життя.

Комуністичне виховання в умовах науково-технічної революції набуває нових рис. Кожен громадянин Країни Рад повинен вчитися, вчитись добре із шкільних років. Все збільшується обсяг знань, які кожен сьогоднішній школяр повинен засвоїти, щоб бути підготовленим до праці, до майбутньої професії. Дуже важливо навчитися самостійно поповнювати свої знання, добре орієнтуватись у величезному, стрімкому потоці інформації. Адже кожні п'ятнадцять років обсяг знань, наукової інформації у світі подвоюється. Не поповнюватимеш постійно знання — відстанеш. Науково-технічна революція надає іншого характеру праці, а отже і підготовці людини до праці. І кожен радянський школяр повинен вчитися так, щоб у 2000-му році бути на рівні науки і техніки того часу. Водночас кожен повинен стверджувати свою активну життєву позицію — позицію будівника комуністичного майбутнього, привчати себе свідомо ставитись до громадського обов'язку, скрізь, як і дорослі, виявляти свій почин, свою ініціативу.

Ти добре знаєш: десята п'ятирічка — п'ятирічка не тільки дорослих, це й твоя п'ятирічка. І плани партії — це й твої плани.

Ленінський заповіт радянській молоді — «вчитися комунізму» — є бойовою програмою нашої юної зміни, яка приймає від старшого покоління, від комуністів естафету революційних, бойових і трудових справ народу.

Юрій ЯРМИШ.

Малюнки В. КРИЖАНІВСЬКОГО.

Микола **УЧВАТОВ**

ЛЕНІН

Люблять Леніна всі діти,
до вождя в шанобі йдуть,
біля пам'ятника квіти
найяскравіші кладуть.
Він пророк народам волю,
в бій за щастя їх водив.
Дбав про нашу світлу долю,
світлі школи нам одкрив!

Яків **ПІНЯСОВ**

ВІТЧИЗНА

Дзеркальнії води,
поля і заводи,
безмежні ліси —
моя це країна,
Вітчизно єдина,
в розповні краси!

Василь **ВІАРД**

ГОЛУБ МИРУ

Білий голуб
у блакиті
білі крила розпростер,
не злякать його,
не вбити,
не спинить його тепер!
Він літає
легкокрило,
гнізда в'є на всій землі.
Скрізь його
вітають щиро
і дорослі, і малі.
Через люті
бурі й холод,
і свинцевий градопад
мир приносить
білий голуб
у вселюдський зелен-сад.
Він життя оберігає
і майбутнє — дітворі.
І над ним
іскристо сяє
цвіт ранкової зорі.

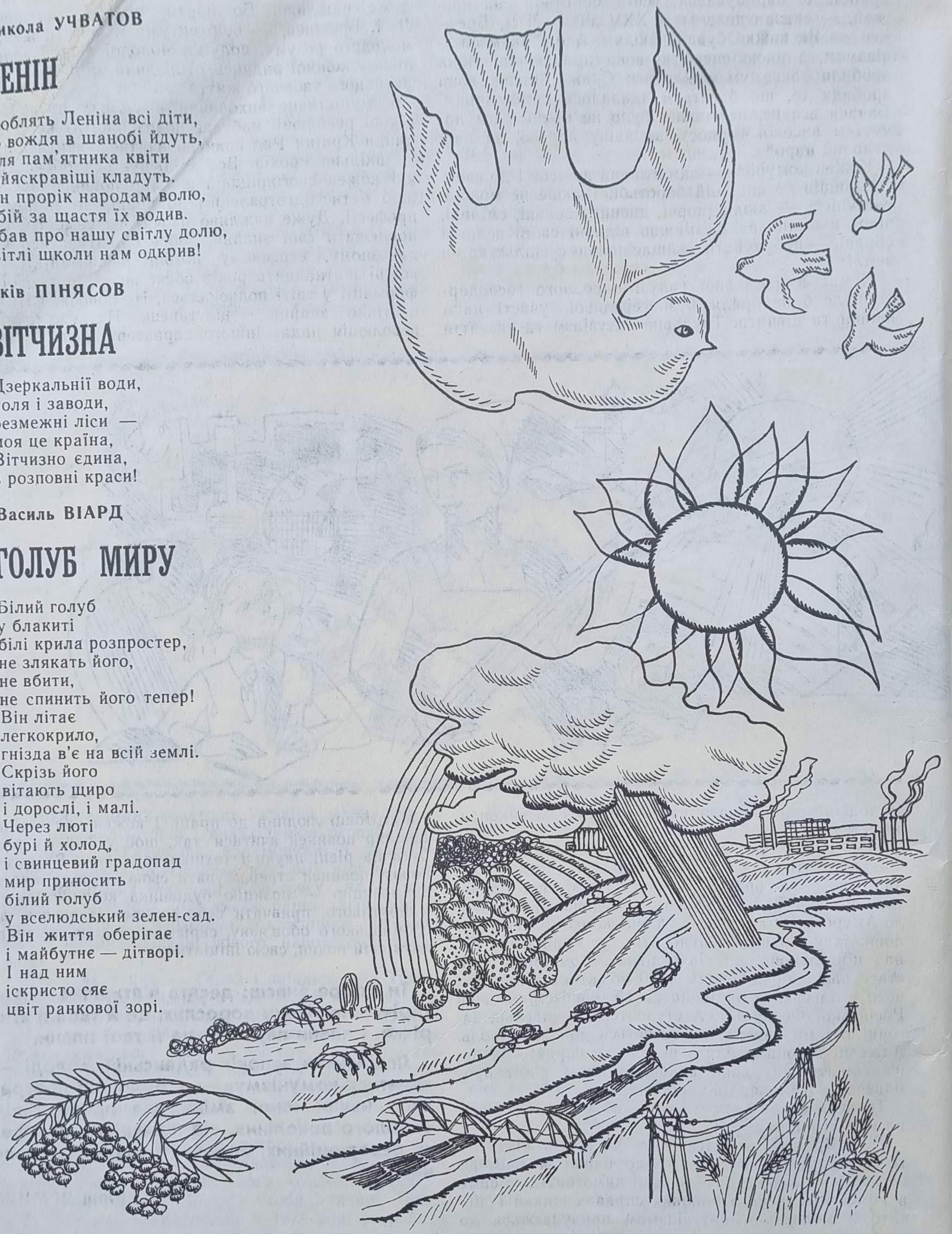

МОРДОВІЯ. КРАЙ БЛАКИТНИХ РІЧОК І ЗЕЛЕНИХ ЛІСІВ, ЩЕДРА ЗЕМЛЯ ГОСТИННИХ І ПРАЦЬОВИТИХ ЛЮДЕЙ. ПОТУЖНІ ЕЛЕКТРИЧНІ ПРИЛАДИ І МІНІАТЮРНІ ЛАМПОЧКИ, ЕКСКАВАТОРИ, АВТОСАМОСКИДИ, МЕБЛІ, ПАПІР — ЦЕ ЛИШЕ ЧАСТИНА ТОГО, ЩО ВИРОБЛЯЮТЬ МІСЦЕВІ ФАБРИКИ І ЗАВОДИ. А СЛАВНОЗВІСНИЙ МОРДОВСЬКИЙ ЦЕМЕНТ НАДХОДИТЬ НА НАЙВАЖЛИВІШІ НОВОБУДОВИ КРАЇНИ.

ВИСОКІ ВРОЖАЇ ВИРОЩУЮТЬ ТРУДІВНИКИ ЛАНІВ, СЕРЕД ЯКИХ — ЧИМАЛО ГЕРОЇВ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ ПРАЦІ.

ДІТИ НАРОДУ, ЩО НЕ МАВ ДО РЕВОЛЮЦІЇ СВОЄЇ ПИСЕМНОСТІ, ВЧАТЬСЯ НИНІ У ШКОЛАХ, ТЕХНІКУМАХ, ІНСТИТУТАХ...

МІЛЬЙОНИ РАДЯНСЬКИХ ЧИТАЧІВ ЗНАЮТЬ І ЛЮБЛЯТЬ МОРДОВСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ. А МОРДОВСЬКОЮ-ЕРЗЯ І МОРДОВСЬКОЮ-МОКША МОВАМИ ВИХОДЯТЬ КНИЖКИ ПОЕТІВ І ПРОЗАЇКІВ БРАТНІХ РЕСПУБЛІК.

Малюнки О. ПОНОМАРЕНКО.

Юрій АЗРАПКІН

НОВА ШКОЛА

— Муляре, муляре,
ти мене чуєш?
Скажи мені, друже,
що ти муруєш?

— З каменю й цегли
мурую чудову
школу простору,
п'ятиповерхову!

— Муляре, муляре,
ти мене чуєш?
Ту школу простору
кому подаруєш?

— Її подарую
дбайливим, старанним
школярикам нашим,
дітям коханим!

Семен САМОШКІН

ПРОВОДЖАЮТЬ НА БАМ

Чмиха поїзд на пероні,
голосисто будить рань.
Квітнуть галстуки червоні,
Наче маки, — де не глянь.
Піонерські горни грають,
аж відлунюється даль;
комсомольців проводжають —
будувати магістраль!
У вагонах — навстіж двері,
затихає всюди гам —
салютують піонери
старшим сестрам і братам.
Почекайте-но, з книжками
підростуть вони нехай
і уславлять теж ділами
так, як старші, рідний край!

Переклав з мордовської
В. ЛУЧУК.

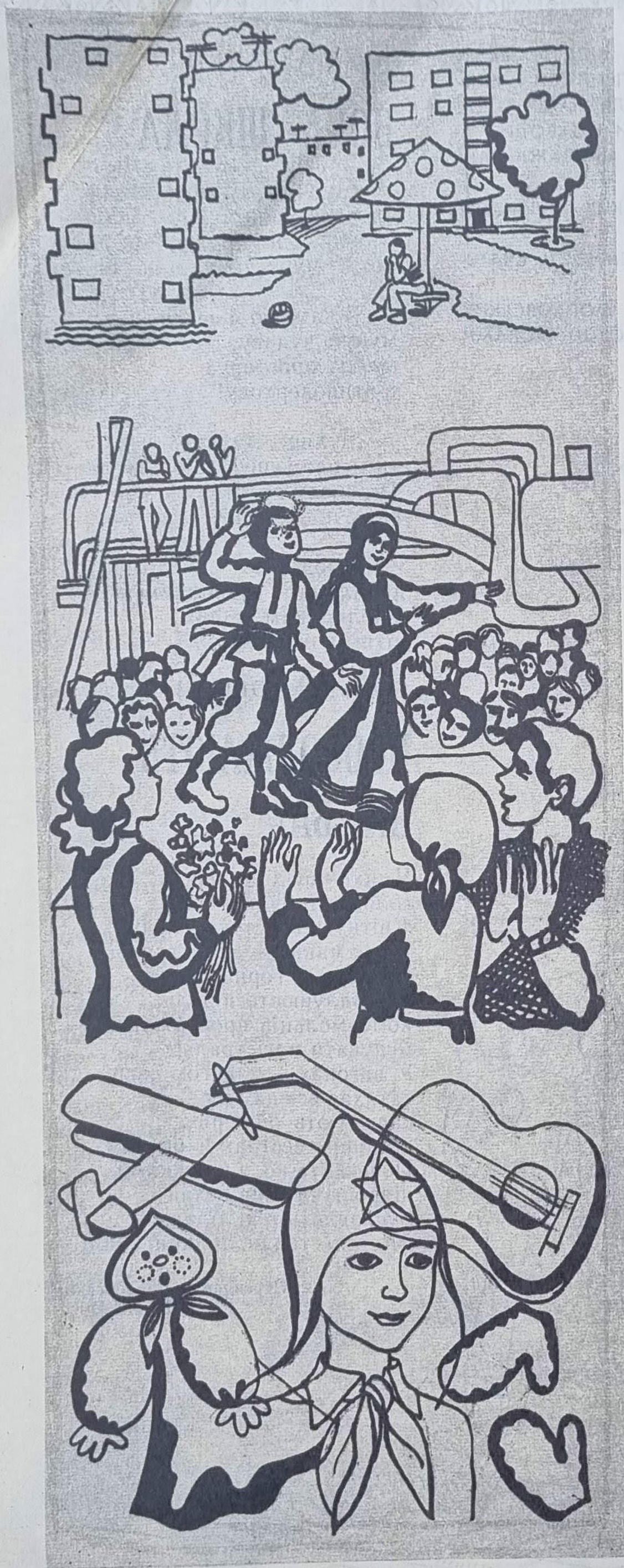

Малюнок І. СМИРНОВОЇ.

«ОРЛЯ»

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Ці діти живуть в одному мікрорайоні і знають одне про одного все: що Миколці Кушніренку «велик» новий купили, а Нінці Власенко — годинника з автоматичним числом. А от у Льошки Лунькова з'явилась гітара. Під його гітару інколи вечорами співали сусідські дівчата й хлопці. Не дуже добре виходило, проте весело.

Звичайно ж, дорослим це не завжди подобалось, мовляв, тишу порушують, горлають під вікнами. І, мабуть, ці дорослі мали рацію...

Можливо, так би все і залишилось, якби не Віра Матвіївна Рогожнікова, вчителька російської мови та літератури школи № 83. Надто вже сумно було їй дивитися, як гають час підлітки в її мікрорайоні. І запропонувала вона створити загін, зібрати в нього всіх бажаючих. Вік? Різний — від малюків до десятикласників.

Не одразу повірили в оцю витівку. Возитися з першокласниками? Чи варто?

А Віра Матвіївна вже піклувалася про приміщення — інакше де ж збиратися? Виділили їм цілу квартиру в новому будинку, але кімнати були зовсім порожні і через це незатишні.

Більшість дітей спочатку боязко заглядали у вікна, нерішуче прочиняли двері. А Віра Матвіївна та ще кілька її юних помічників уже, наче справжні господарі, ходили кімнатами і прикидали:

— Тут стіл і стільці поставимо!

— На цій стіні буде стенд!

— А де ми його візьмемо?

— Самі зробимо...

І справді — зробили, прикріпили до стіни — вийшло чудово. Потім ще і ще. Весь необхідний матеріал — папір, фанеру, цвяхи, молотки — з дому приносили. Поступово за роботу взялися всі. Розмовляють за справами, мріють уголос. Кожний вже знав, чим би хотів займатися в загоні.

— Організувати б авіамодельний гурток!

— Авіамодельний скрізь є, а от спелеологів...

— Свій вокально-інструментальний!

— Школу сурмачів і барабанщиків!

Дівчатка на це погоджувалися радо, але додавали від себе:

— Давайте театральний!

— Гурток домогосподарок!

Молодшим хотілося ляльковий театр, зелений патруль. Багато цікавого пропонували того вечора діти. І вже тоді Віра Матвіївна зрозуміла: цей дім стане для них рідним.

Свій зведений загін вирішили назвати «Орля». Обрали голову та комісара. Двох дівчаток. Вони не тільки вміли організувати товаришів на будь-яку справу, але й самі у всьому показували приклад. І

ЗАВЖДИ В ДОРОЗІ

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

на велосипеді їздили, і м'яча ганяли не гірше за хлопців. А вже коли бралися до роботи — все кипіло в їхніх руках.

Одного разу хтось запропонував виступити з концертом художньої самодіяльності перед мешканцями мікрорайону. Порадилися з Вірою Матвіївною, і вона підказала ідею створення своєї агітбригади, яка могла б так і називатися — «Орля».

...Перший виступ. Його ще довго згадували діти. І як готувалися, і як хвилювались перед виходом на сцену, і як тепло їх приймали на київському механічному заводі. А ще запам'яталася поїздка до працівників Миколаївського порту. До неї вони дуже серйозно готувалися — навіть форму свою придумали: темні штани й спідниці, білі сорочки, жилетки. А на голову — будьонівки з великою червоною зіркою.

Після виступу гостей працівники Миколаївського порту показали свій музей бойової слави. Дітей особливо зацікавила розповідь про десант морської піхоти. Серед десантників було дванадцять зв'язківців, яким посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Але хто вони, ці дванадцять? Про них нічого не було відомо, навіть не збереглися фотографії.

І тоді діти поклялися обов'язково розшукати рідних і близьких дванадцяти героїв, докладно дізнатися про їхнє життя і подвиг. Це був перший, напружений і важкий пошук «орлят». І виконали вони його на відмінно.

Хто знає, може, саме тоді й відчули: «Орля» — це сила! «Орля» — це дружба!

Сьогодні цій дружбі вже більше десяти років. Скільки «орлят» виховав загін! Скільки тут народилося чудових традицій! Їх дбайливо зберігають нові покоління дівчаток і хлопчиків. Зберігають як сувеніри піонерські галстуки із значками «молодогвардійців», що були вручені першому комісару і першому голові «Орляти», альбоми з фотографіями про життя загону, літопис загонових справ.

...Сьогодні«орлят»уже багато, і загін став справжнім піонерським клубом. У ньому більше тридцяти гуртків. Деякими з них керують колишні члени загону «Орля», сьогоднішні робітники, інженери, студенти.

Авіамодельний гурток очолює Євген Жуковський, студент Київського інституту цивільної авіації. Лялковий театр — піонервожата 83-ї школи Оксана Важник. Цей театр діти назвали іменем свого улюбленого казкового героя — «Вінні-Пух». Гуртківці дуже дружні, і коли хтось захворіє, репетиції проходять у нього вдома.

Якщо заглянути до театру, коли діти шиють костюми для ляльок, роблять їм зачіски, готують декорації, то можна подумати, що потрапив до чарівної майстерні. Тут на очах відбуваються дивні перетворення. Звичайна лялька Альонушка стає казковою принцесою. Іванушка — славним молодцем, старий ганчір'яний кіт — красенем Котом у чоботях, а хатинка на курячих ніжках — кришталевим палацем.

Маленькі актори Віта Сидоріна, Саша Калитинський, Леся Тройнович мріють, коли виростуть, обов'язково стати артистами великого, справжнього лялькового театру.

Збулася й мрія дівчаток — є тут і театральний гурток, і гурток молодої господарки. Театральний ще нечисельний. Може, тому діти дали йому назву «Колібрі». Вистави, інсценівки, літературні вікторини, вечори поезії — ось чим живе наймолодший гурток клубу «Орля».

У гуртку «Молода господарка» Тетяна Михайлівна Поправка розповідає дівчаткам про те, як можна із старенького платтячка зшити модну спідницю, а якщо розпустити светр, з якого виріс, то вдасться сплести красиву шапочку й рукавички. А ще тут можна навчитися вишивати, сервірувати стіл і приймати гостей. Звичайно, не одразу все гладенько виходить у дівчаток — але вони старанно вчаться. І як приємно, коли пригощаєш власним, самостійно спеченим пирогом...

Коли ми прийшли до клубу, щоб познайомитися з «орлятами», нас зустрів черговий — найвідповідальніша цього дня людина в загоні. Він розповів про те, що над усе «орлята» люблять подорожувати. Літо для них — найкраща пора року, з нетерпінням чекають дівчатка й хлопчики походів та екскурсій. Чекають, коли «Орля» стає будівельним загоном і їздить допомагати підшефному колгоспу, а гуртківці-спелеологи вирушають в експедицію разом з археологами. Та перед самими канікулами, коли давно вже все було вирішено і складено рюкзаки, коли всі точно знали, що вирушають у черговий пошук по Житомирщині, — було оголошено термінове засідання відкритої ради загону...

В статуті «Орляти» говориться: член загону зобов'язаний учитися без двійок. Якщо тобі важко— звернися до товариша. Та якщо в когось двійка — на канікулах увесь загін залишається в місті.

Зібралася рада, бо одному з хлопчиків загрожувала в табелі незадовільна оцінка.

То був тривожний і напружений час для всього загону. Найсильніші учні взялися допомогти товаришу. Всі картали себе за те, що не зробили цього вчасно. Адже знали — хлопчик довго хворів, відстав від класу. І якою була спільна радість, коли стало відомо: вчитель залишився задоволеним відповіддю, своєрідним заліком усієї річної програми.

Тепер «орлята» з хвилюванням згадують дні минулих канікул, які ще міцніше згуртували їх, навчили ще більше шанувати вигадку і працьовитість, яскраву фантазію і справжню творчість. Тому що «Орля» — це пошуки, знахідки й відкриття. Це час щасливого старту в прекрасне велике життя.

Л. ГАЗАРОВА.

Зорі Кремля

Сяють зорі ясні всій планеті
Над Кремлем, над Країною Рад.
І стартують у небо ракети,
І шумить у степу диво-сад...
Хай же квітне Радянська держава —
Зореносна моя сторона!
Рідній Партії Леніна — слава!
Нас веде у майбутнє вона.

Іра КЛОЧКО,
учениця 6-А класу
Прилуцької середньої школи № 1.

Червоний галстук

Твій галстук — частинка великого стягу,
Який осяває оновлений світ.
У день урочистий дали ми присягу
Учитись, як Ленін, по-ленінськи жить.

Твій галстук вогнистий. Він кров'ю политий.
У сонячнім промені сяє тепер.
То ж гідним будь завжди свій галстук носити,
Ніколи його не зганьби, піонер!

Анатолій КРИЛОВЕЦЬ,
учень 8-го класу Самострілівської
восьмирічної школи
Ровенської області.

Працювали ми завзято

Піонерів дружних ланка
Йшла у поле не гулять:
Ми збирались там щоранку,
Щоб батькам допомагать.

Працювали всі завзято
І натхненно, як один.
Зробить справ нових багато
Піонерський наш загін!

Толя ЯЦЕНЮК,
учень 7-го класу
Запільської восьмирічної школи
Тернопільської області.

На урок

Двоє друзів — Саша й Коля —
Якось в клас до нас зайшли:
— Запишіть і нас до школи!
— Ми б учитись теж змогли!..
— Ні,— відказуємо діткам,—
Вам ще треба підрости.
Мало каші з'їли влітку,
Щоб у школу зразу йти.

Олег МИКОЛАЙЧУК,
учень 4-го класу 34-ї Київської середньої школи.

У ручья

Садится солнце, даль туманна,
Светла проточная вода,
Листочек парусом багряным
Плывёт откуда-то сюда.
Я огляделась: шаткий мостик,
Трава прохладна и мягка;
И догадалась я, что осень
Вела корабль издалека.

Алла ЗАЦАРИННА,
учениця 8-Б класу
Сімферопольської
середньої школи № 8.

Малюнки М. ЧЕРКАСЬКОЇ.

ВИДА

У березні 1943 року на одній з тихих вуличок поліського містечка Наровля відкрилось фотоательє під гучною вивіскою «Жорж і К°». Нижче, на величезному фанерному щиті, було виведено: «Пани офіцери, працівники гестапо і місцевої поліції обслуговуються позачергово. Якість гарантується».

Проте після розгрому гітлерівців під Сталінградом їм було не до фотографування. Клієнтура з'явилась несподівано — наровлянській поліції для підняття бойового духу видали нове обмундирування. Коли молодий власник ательє Жора Мироносов вже змирився з тим, що «вилетить у трубу», до нього завітав місцевий поліцай.

— Збирайся, начальник кличе.

На всяк випадок Жора прихопив апарат.

Шеф наровлянської поліції Каранчук у мундирі капітана вермахта зустрів Мироносова настороженo. Чи, бува, не на ліс працює? Чого це закортіло поліцаїв фотографувати?

— Давно не було справжньої роботи, — пояснив ображений фотограф.— Аж руки сверблять...

— Ну, що ж, тоді можеш починати, — і шеф, прийнявши величну позу, вмостився перед об'єктивом.

— А плата, пане начальнику?

— Одержиш і плату. Поліція все може. А з тебе, хлопче, люди будуть.

— Стараюсь, пане начальнику.

Він і справді старався. Метушився, ставив клієнтів фас і в профіль. Клацав по кілька разів, щоб, як він пояснював Каранчуку, було з чого вибирати. Бачив у своє фотовіконце всміхнені, пихаті, п'яні, перелякані — однаково ненависні обличчя. Оцей розстріляв у сусідньому селі сім'ю голови колгоспу. А той, коли прибули каратели, виказав усіх, чиї рідні і близькі пішли в партизани. Не минув і хати своєї колишньої нареченої. Запросив, як на прогулянку: «Пішли, Люсю». Жора мріяв: «От би гранату! В самісіньке кубло!» Та знав: од нього зараз чекають іншого. Й онімілими пальцями клацав, клацав, повторюючи улюблене: «Тільки спокійно, головне у нашому ділі — витримка!»

Увечері, коли підсихали фотографії, оглядав свою роботу. Виходило чудово. Можна відправляти чергові копії портретів «панів» у чорних мундирах при всіх регаліях на Попів-острів, у штаб бригади народних месників.

У вересні того ж року, після чергової диверсії на електростанції (Мироносови — батько й син — підклали міну з годинниковим механізмом), надійшов із лісу наказ: Георгію залишити Наровль.

...На світанку розвідувальна група Оникія Кислицького повертalась із завдання. До лісового Попів-острова ще далеко, а вони третю добу на ногах. Втома валить з ніг. Завернули до Дубенків: тут завжди партизанів приймали радо.

— Невже взяли в бригаду? — заздрісно вигукнула донька господарів. Мати заходилась біля печі, а дівчина ні на крок не відходила від однокласника.

Здається, то було зовсім недавно — школа, уроки, бурхливі комсомольські збори. А які прогулянки на рибальських човнах по Прип'яті та Наровлянці влаштовували дев'ятикласники! І всюди, мов з-під землі, виринав Жора із своїм фотоапаратом. Любив знімати зненацька, щоб «без пози».

Вдвох наносили води. Хлопець зняв піджачка, почав поратись з гучномовцем. Трофей, уночі зняв у Наровлі. Потрібна в загоні річ — комісар спасибі скаже.

І раптом тривога:

— Фашисти, поліцаї!

Проти жменьки партизанів — їх було семеро — рота карателів. Вступати у бій? А як передати в загін цінні дані, здобуті напередодні? І Кислицький приймає рішення: пробиватися до лісу.

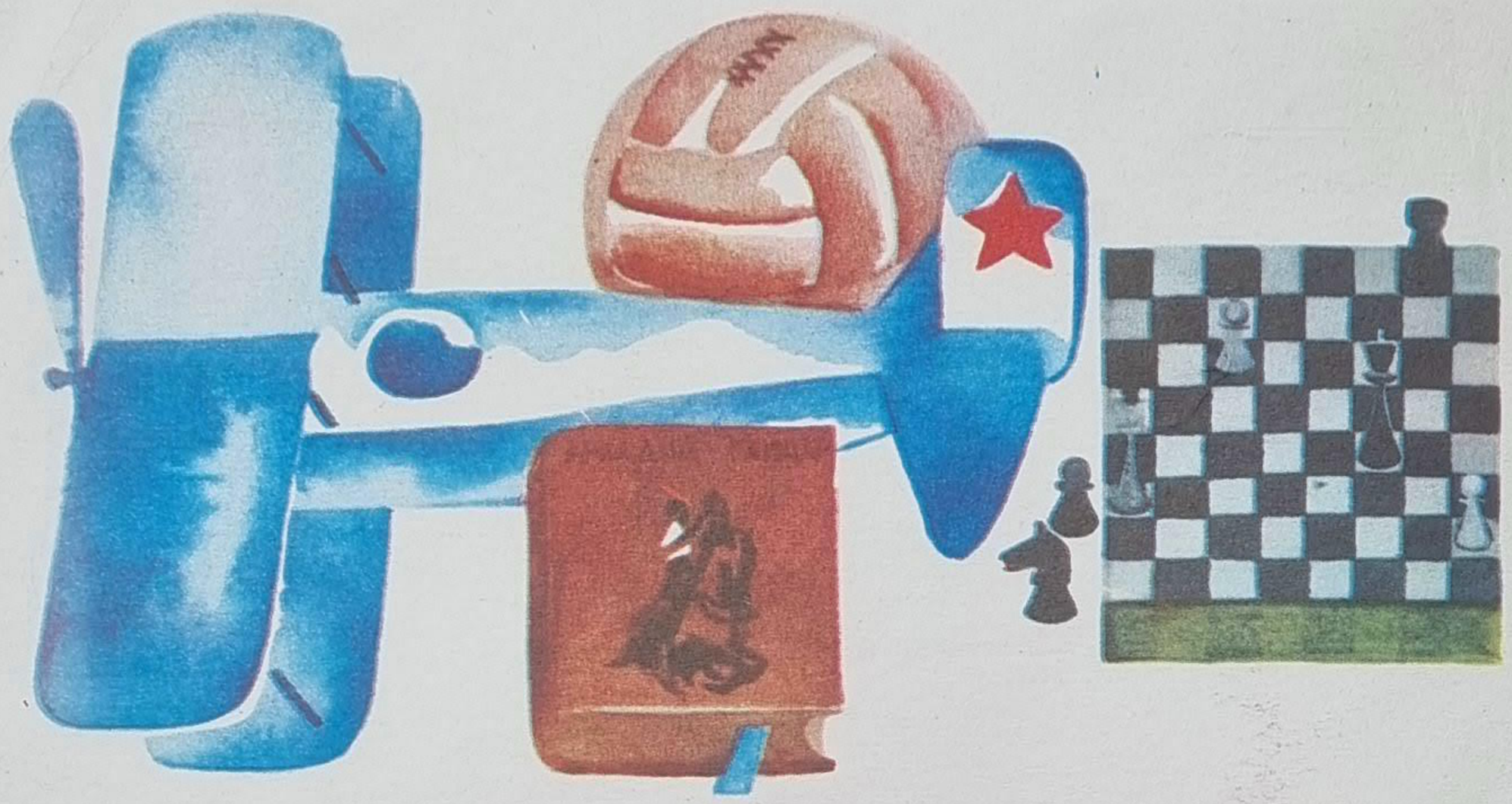

РЕЖИМ ДНЯ

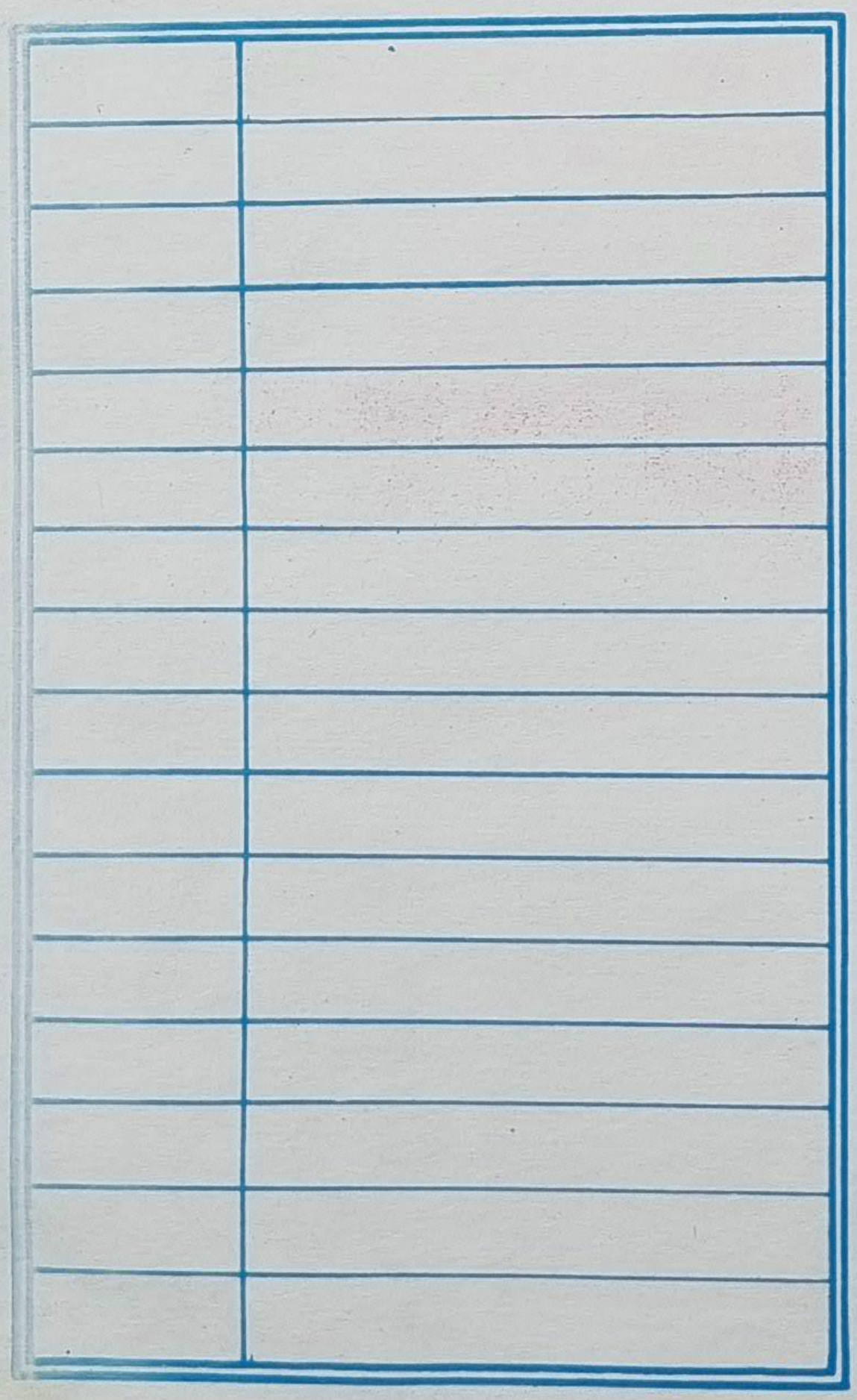

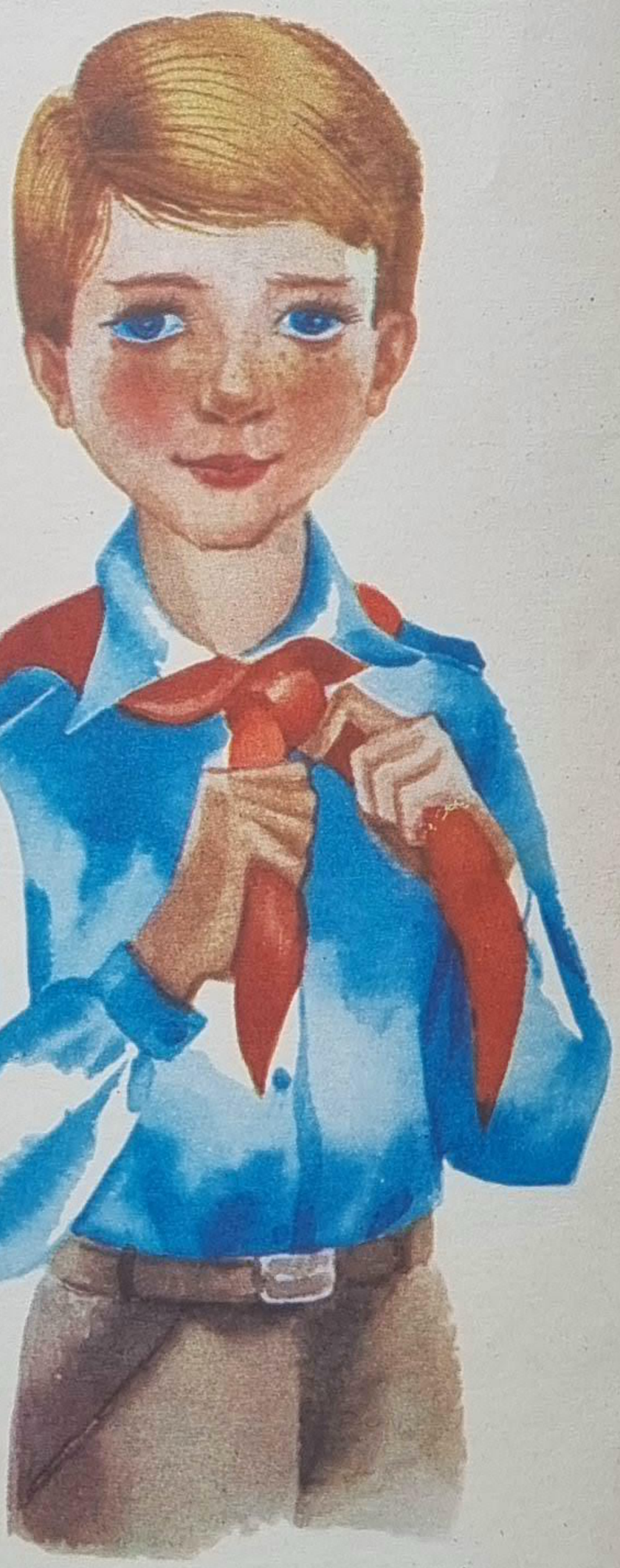

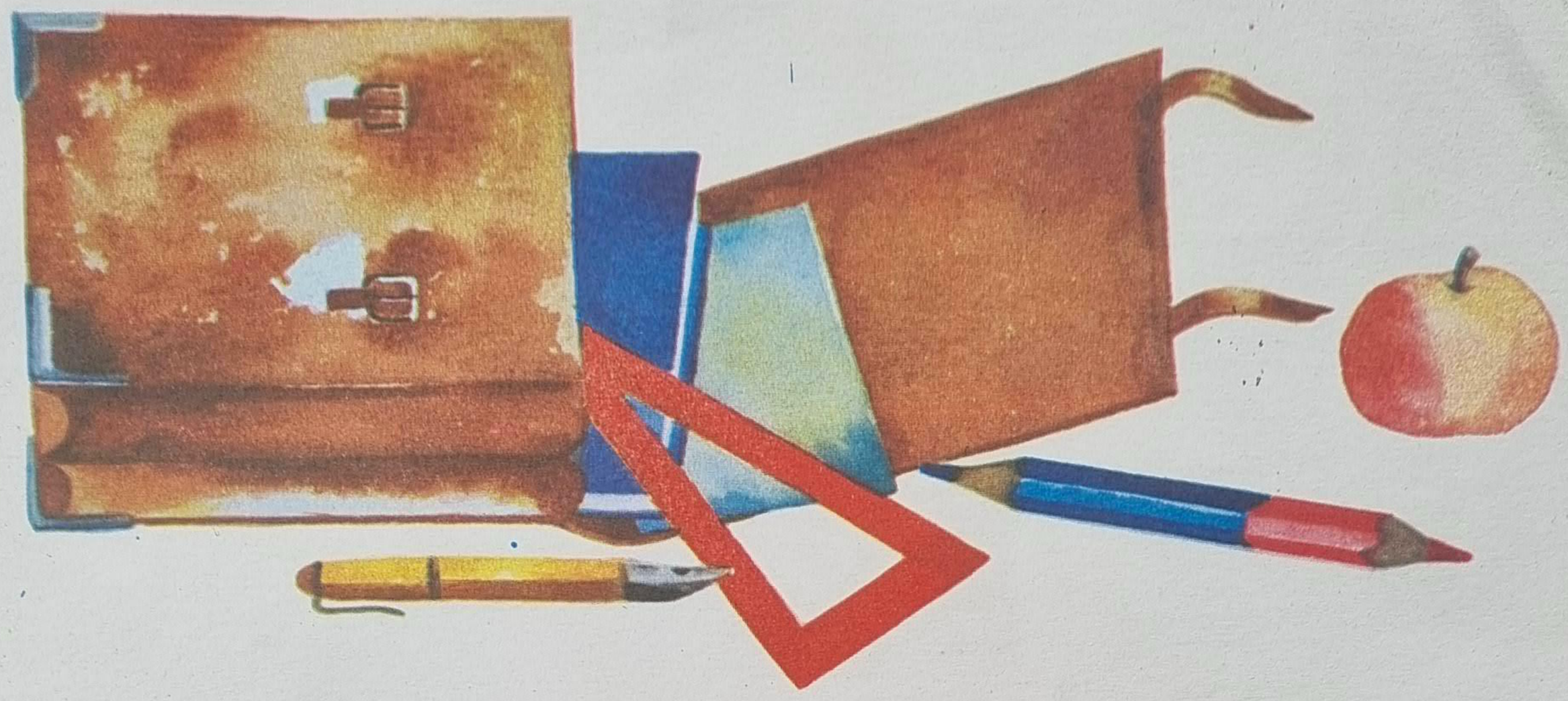

РОЗКЛАД УРОКІВ

	ПОНЕДІЛОК	ВІВТОРОК	СЕРЕДА
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

	ЧЕТВЕР	П'ЯТНИЦЯ	СУБОТА
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

Ніколай ЗІДАРОВ

ДОРОГА НЕ ЗАРОСТАЄ

А пісня, наче птаха вільнокрила,
до зір злітає.
Дорога ця до братської могили —
не заростає.

Вона біжить через долини й гори
в пахучім цвіті.
Над нею линуть солов'їні хори —
найкращі в світі.

А квіти білі, сині, яснолиці
в барвистім лузі —
всміхаються, немов людські зіниці, —
приходьте, друзі.

Дорога через річку, через брили
переступає.
Дорога ця до братської могили —
не заростає.

9 ВЕРЕСНЯ — НАЦІОНАЛЬНЕ СВЯТО БОЛГАРСЬКОГО НАРОДУ — ДЕНЬ СВОБОДИ

Димитр СТЕФАНОВ

В ЗОЗУЛИНІЙ КРАЇНІ

Чи знаєш, друже, де та країна?
А там, де пахне кожна стеблина,
де квіти зл'тають на кожну гілку,
де дзвоники дзвонять радісно й дзвінко,
щоб розгойдати бджіл роботящих,
щоб заховалась ящірка в хащі.

Там, де дятел вистукує вміло,
де прудко скаче ягнятко біле,
де птиця, сховавшись у рідне гніздо,
свище до-ре-мі-фа-соль-ля-сі-до,
де в'ється стежина поміж травою,
де ми сьогодні гуляли з тобою.

Цветан АНГЕЛОВ

ЧИЯ ПРАВДА?

Захотіли діти в класі
розгадать натуру Васі.
Двоє кажуть: «Він мовчун».
Третій каже: «Балакун».
Все рішали ту загадку,
а на завтра знов спочатку.
Двоє кажуть: «Балакун».
Третій каже: «Він мовчун».

Хто з дітей нарешті правий?
Чим же той хлопчак цікавий?
Може, справді він мовчун?
Може, справді балакун?
Правду всі казали в класі:
дві натури має Вася.
Він повсюди балакун,
біля дошки — він мовчун.

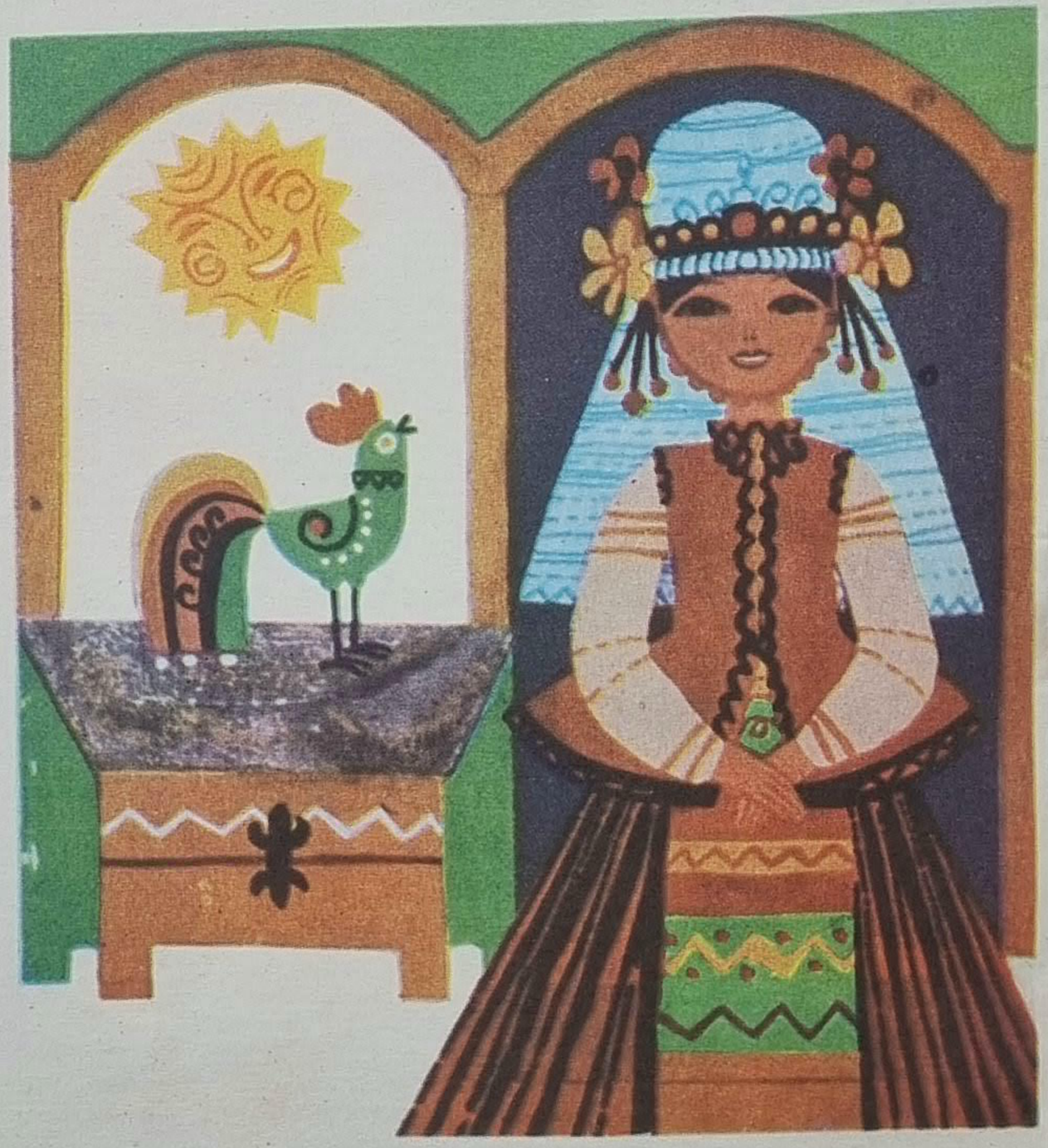

Переклав з болгарської Микола СИНГАЇВСЬКИЙ.

Троє юнаків, друзів-вівчарів, часто вигонили худобу далеко за село, до лісу. В тому місці, де вони пасли худобу, був струмок, з якого ледве дзюрчала вода, бо він був закиданий торішнім опалим листям, сучками та бур'яном.

Якось один з вівчарів і каже:

— Давайте, друзі, очистимо цей струмок і зробимо криничку.

— Давайте,— радісно погодились його товариші.

Наступного дня прийшли юнаки з лопатами, граблями та сапками і почали розчищати струмок. Викопали глибокий рівчак, що швидко наповнився водою. Навколо рівчака гуртом повикопували бур'ян, позбирали гілля, трісочки, повигрібали зогниле листя. Викинули шар баговиння, й під ним задзюрчала чиста вода, утворивши маленьке озеречко з піщаним дном. Зраділи юнаки і другого дня принесли плити, якими вимурували всередині криничку, накрили її однією плитою, щоб не виливалася вода.

Задоволені, сіли неподалік од кринички і залюбки дивилися, як струминка чистої, ніби сльоза, води поволі виповнює криничку.

Цієї миті з лісу вийшла дивовижна дівчина-красуня з довгою, аж до п'ят русою косою, у віночку з білих маргариток.

— Добридень, — привіталася вона. — Чи можна напитися води з вашої кринички?

— Напийся, — гуртом відповіли юнаки. — Ми її для того й викопали.

Схилившись над криничкою, дівчина тричі напилася води.

— П'ю тричі за здоров'я всіх трьох, — усміхнувшись, промовила. Постоявши трохи, додала:

— Ви зробили корисну справу. Дуже вдячна вам. Вдячна від лісу та від усіх тварин, що знайшли притулок у ньому, від усіх пташок, що літають у ньому, від усіх квітів, травички та лікарських трав, що ростуть у ньому. Зичу вам довголіття, здоров'я. До побачення. Щасти вам!

Юнаки перезирнулися. Радість бентежила їхні груди. Звернувшись до незнайомої дівчини, один з юнаків мовив:

— Ви нам бажаєте щастя. Скажіть, будь ласка, що ж таке щастя?

— Ви самі маєте дізнатись. Через десять років давайте знову зустрінемося на цьому ж місці, біля цієї ж кринички. Якщо ви доти не знатимете, що таке щастя, я сама вам розповім.

Промовивши ці слова, дівчина, як несподівано з'явилася, так несподівано і зникла.

Юнаки здивовано вдруге перезирнулися. Один з них і каже:

— Давайте підемо, друзі, по світу, щоб довідатися, що таке щастя. Я піду на схід.

— А я піду на захід,— сказав другий.

— Я залишуся в селі, — сказав третій. — Може, я і вдома дізнаюсь, що таке щастя.

Юнаки дотримали слова. Через десять років вони знову зустрілися біля кринички. Всі стали дужими чоловіками. Радість наповнила їхні серця, коли вони зустрілися. З кринички, як і десять років тому, дзюрчав струмок чистої, холодної води. Навколо кринички росли дерева, далеко відкидаючи тінь. Від неї розходилося багато второваних доріжок із свіжими слідами людей, котрі приходили сюди напитися або набрати води. Довкола на піску пташині сліди. І травичка зім'ята сарнами та зайцями.

Троє чоловіків дивилися на все радісно: трудилися недовго, а яку велику користь принесли. Сіли на те ж каміння, де колись їх побачила дивовижна дівчина. Але вона чомусь ще не прийшла.

— Ось слухайте, — почав перший. — Коли ми розлучилися, я потрапив до одного міста, вступив до училища, багато довелося вчитися, і я став лікарем.

— А чи дізнався ти, що таке щастя? — слитали його друзі.

— Так. Я лікував хворих, вселяючи в них надію на швидке одужання. І бачив, які вони були щасливі, коли поверталося здоров'я. Я був щасливий, що міг допомогти іншим.

— Я, — мовив тихо другий, — дуже багато подорожував і брався за різні роботи. Працюючи чесно, відчував, що приношу користь людям. І цим був щасливий.

— А ти? — звернулися друзі до свого третього товариша, що залишився в селі.

— Я орав ниву. Вона родила жито і пшеницю. Багато людей мали що їсти. Я бачив, що моя праця не пропала марно. І я був щасливий.

Всі троє замовкли.

Цієї миті знову несподівано, як десять років тому, невідомо звідки, з'явилася дівчина. Вона зовсім не змінилася. Таке ж русяве волосся, такі ж сині очі і віночок на голові. Обличчя в дівчини сяяло красою та щедрістю.

— Рада, що ви дотримали слова і зустрілися, — сказала вона. — Я чула всю вашу розмову. Ви всі зрозуміли, що щастя в праці, у добре виконаному обов'язку на користь людям.

— Хто ти? — раптом спитали всі троє.

— Я дочка мудрості, — відповіла дівчина і зникла.

Переклала з болгарської
Лідія ГОРЯЧКО.

Елін ПЕЛІН

ЩО ТАКЕ ЩАСТЯ?

Малюнок Є. КОТЛЯРА.

Анатолій КАЧАН

Малюнки О. ПРАХОВОЇ.

АВТОВОКЗАЛ

Заходить ніч в світлиці дня,
На всіх дрімоту наганя.

Вже вікна гасить наш квартал,
Не спить лише автовокзал.

Як сто сестер, на цей поріг
Спішать у гості сто доріг.

Везуть цукерки, сто книжок
І сто барвистих іграшок.

Із Криму — запах полинів,
З Херсона — триста кавунів.

Лунає раз у раз сигнал:
«Приймай гостей, автовокзал!»

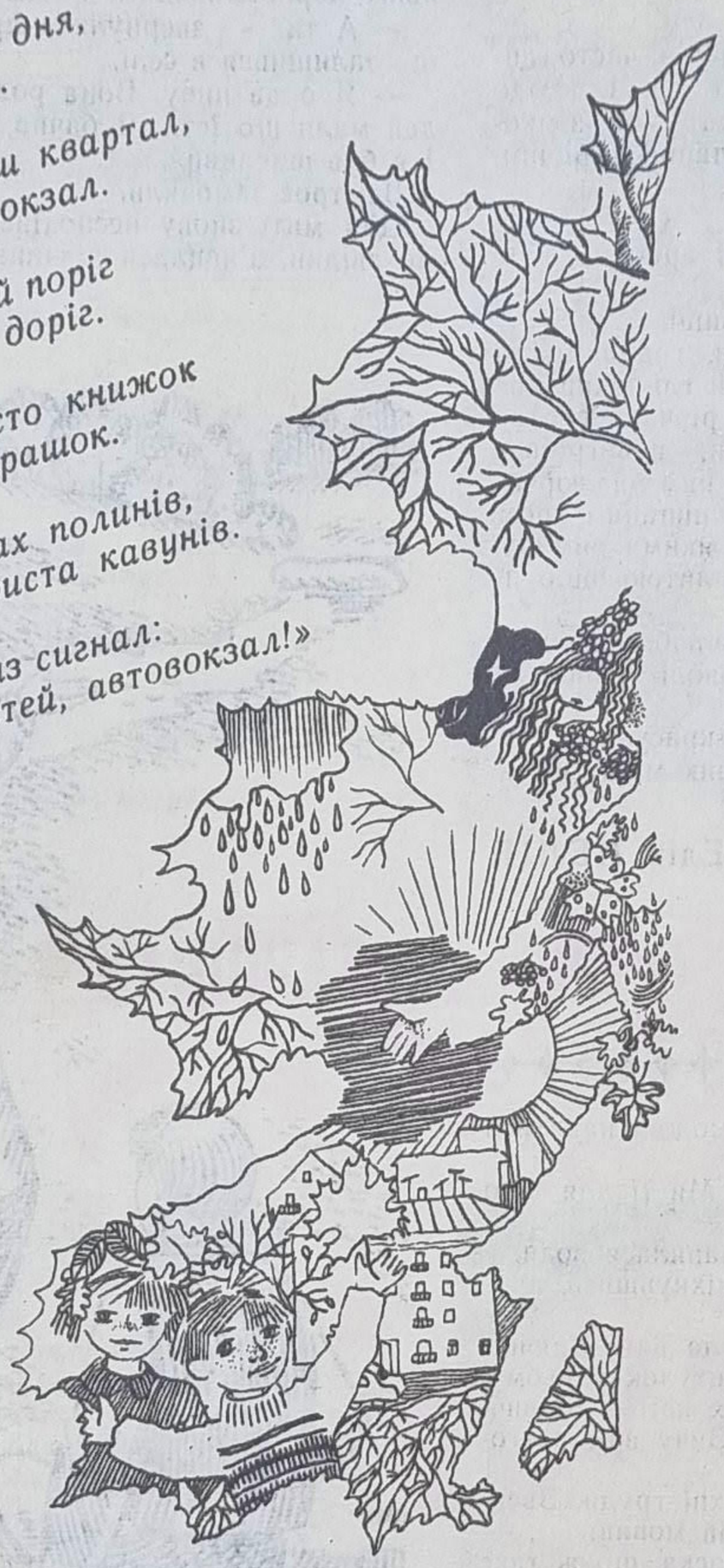

В ДОРОЗІ

Промайнули семафори,
Береги Дніпра;
Поїзд, вирвавшись на волю,
Швидкість набира.

За вікном, як на причепі,
Тягнуться степи.
І біжать навперегони
Скирта і стовпи.

Наче гуси на лимані,
Села у степах.
Наче ноти, сиворакші
Сині на дротах.

Ці степи, ці сиворакші,
Сиза далина,
Ніби чимось прив'язали
Нас біля вікна.

ПРИБУЛА ДО МІСТА ОСІНЬ

Прибула до міста Осінь
Поїздом надвечір
І до камери для схову
Поздавала речі.

Перед дзеркалом наділа
Із шипшин намисто
І пішла собі з вокзалу
Подивитись місто.

На базарі прихопила
Гроно винограду,
Біля моря жмуток листя
Вищипнула з саду.

А прохожим і на думку
Не спадає досі,
Що по місту, узбережжю
Вже гуляє Осінь.

Що у неї на вокзалі
Бутлі й чемодани,
У яких багряні фарби,
Синька і тумани.

Жовта фарба знадобиться
Кленам у долині,
А червона споконвіку
До лиця калині.

Бутель синьки — щоб над містом
Небо підсинити,
А тумани — щоб опісля
Всі ці фарби змити.

Навіть в камері для схову,
Де багаж дрімає,
Ні про Осінь, ні про фарби
Ще ніхто не знає.

Ярослав СТЕЛЬМАХ

У ЧУЖОМУ ЛІСІ

Малюнки А. ЖУКОВСЬКОГО.

*Казкова повість про довірливе зайченя Люську, незвичайні мандри, загадкові перетворення та безліч інших цікавих речей **

Прокинувшись, Люська одразу метнулась до свого дзеркальця і на радощах скрикнула. Вона стала знову такою, якою була раніше.

О, як зраділа Люська! Вона знов застрибала на одній ніжці, закричала «Ура!», тричі оббігла довкола хати, заспівала свою улюблену пісню. Тоді майнула до криниці, набрала води, кинулась у хату, сягнула на піч по чавунець і... Щось блискуче й маленьке впало з печі на долівку.

— О, та це ж дзеркальце! — вигукнула Люська. — Мабуть, Бурмосик приготував його мені в подарунок і поки що заховав.

Хотіла вже покласти дзеркальце назад, але не втрималась і зазирнула в нього. Із дзеркальця на сторопілу Люську глянули манюсінькі свинячі очка, під ними висіли щоки-пампушки...

Бідна Люська обмацала всю себе, відтак ухопила своє дзеркальце... І тоді зрозуміла, що вона зовсім не мінялась, а завжди була тим самим маленьким, симпатичним зайчам.

«Виходить, вони насміялися з мене», — думала Люська.

Гіркота образи сповнила її серце, і великі сльози покотилися з Люсьчиних очей на долівку.

Раптом за вікном щось зашурхотіло і чийсь улесливий голос запитав:

— Хто це там такий гарний сидить і плаче?

Зайча втерло сльози й здивовано глипнуло на вікно.

— Це я.

— Та хто ж, хто? — допитувалося знадвору, і Люська, забувши про всяку обережність, підбігла до вікна, любенько всміхаючись:

— Це я.

Тієї ж миті могутнє лаписько вхопило її за вуха, висмикнуло з вікна, наче моркву з грядки, вкинуло в мішок. І вже звідти Люська почула голосний регіт.

— Ще не так заплачеш, моя пташечко. Ти ще не знаєш, що таке плакати, моя гарнюнько.

Вовк перекинув мішок через плече й помчав усе далі й далі в ліс.

На Вовкові кроки Толябун підхопився з дивана й кинувся до дверей.

— Ну як?

— Приніс, — вишкірився у посмішці Вовк: — Піддурив — і ось маєш, — провів лапою по мішку. Зайча злегка заворушилось.

— Скількох?

— Що значить — скількох! Одне! Зайчисько визирнуло з вікна, а я його за вуха. І готово.

— Правильно! — зрадів лев, кинувшись у куток. розв'язав мішка і витрусив на підлогу принишклу Люську.

— З-д-здра-аст... — підвелась вона на ноги. — З-з-здра-а-аст, То-лику...

— Здрастуй, здрастуй, серденько, — засміявся Толябун. — Ну, от і здибались. Приємно, що ти мене не забула. Як ся маєш?

— Д-д-о-об-р... — прошепотіла Люська і схлипнула.

— Вважаєш, що добре? Ти чув? — звернувся до Вовка. — А носа ще не розучилася показувати? — знов глянув на Люську, але та тільки ще дужче схлипнула. — Ти була сама в хаті?

— Ні, із Буциком та Бурмосиком, — вирішила обдурити зарізяк. — До них саме прийшов у гості дядько Кабан і приніс їм нову рушницю. От! — вигадувала Люська. — І вони всі сиділи у сусідній кімнаті, і дядько Кабан показував їм, як із тієї рушниці стріляти.

— Рушниця, — посмішка згасла на Вовчій морді. — Кепське діло. Пам'ятаю, раз зустрів я дівчинку, чи то пак Червону шапочку.

— Та облиш ти свої спогади дурні, — урвав його лев. — Знайшов що згадувати. Ти краще скажи, що то за дядько Кабан.

— З ним небезпечно зв'язуватись. Місцевий дзюдоїст. Як ухопить за барки, як кине через стегно...

— І звела ж мене доля з боягузом, — зітхнув лев. — Чому ти од усього трусишся? Ну, і який же він, цей дядько Кабан? — блимнув на Люську.

— Здоровенний! — Люська зрозуміла: вона на правильному шляху. — Отакий на зріст. Отаканна шия. А плечі — у двері не влазить.

— Ну, і як же він усе-таки до вас уліз? — уже не так бадьоро спитав Толябун.

— А боком. Та й то ми його всі втягували — аж хата тріщала. Коли ступає — дошки на підлозі вигинаються. А ручисько — як ваші три!

— Та-ак! — замислено озвався лев.

Запала мовчанка.

— Ну, я пішов, — першим порушив її Вовк. Звівшись на ноги, він ухопив відро й попрямував до дверей.

— Ти куди? — підвів голову лев.

— На город.

— Город? Так уже ж смеркає.

— Ну то й що. Треба городець полити.

— А Болотяник? Чи ти вже його не боїшся?

— Не боюся, — відрубав Вовк. — Піду.

— А може... Ага, — здогадався лев, — то ти, може, втекти здумав, — і вхопив Вовка за лапу.

— Ні... Пусти... Піду... Город... — пручався Вовк.

— Я тобі дам город! Боягуз! Дезертир! А хто справу до кінця доведе, хто у вирішальний напад піде? — Люська нашорошила вуха. — А ти втікаєш!

— Ну, й тікаю, — зізнався Вовк. — Бо не хочу, щоб у мене з рушниці... І в Болотяника не хочу перевдягатись. І з Кабаном стрічатись.

— Ану, замовкни, — гримнув лев. — Ще невідомо, чи це все правда, чи дівчисько збрехало.

---

* Закінчення. Початок див. «Піонерію» №№ 7, 8, 1976 р.

— Все чиста правда, — подала голос Люська.

— А тебе не питають. Так от що, — лев підійшов до зайчати з мотузом, — я зараз гайну до їхньої хати у розвідку й переконаюсь — вигадки то чи ні. А ти побудь із дівчиськом — от тільки зв'яжу її. О! Отак! А коли покінчимо з ними, то всіма трьома й поласуємо, а то що з неї малої—і од землі не видно. А ти дивись, — звернувся до Люськи, — якщо збрехала... Е, — звів лапу, — зрештою, яка різниця. Все одно кінець тобі.

— Що ж я один... — подав голос Вовк. — А якщо вони сюди нагрянуть...

— Ну, то біжи ти, — одказав лев, — а я посиджу.

— Е ні, вже тут побуду, — погодився Вовк. — Все ж не по лісі ганяти.

— Отож, — кинув Толябун і вибіг із хати.

— Ну, й попоморочилися з тобою, поки спіймали, — почав розмову Вовк. — А все ж щось гризе моє сумління. Я до тебе завжди ставився добре. В душі. Так що ти, може, теє... Значить... Якщо ті з ружжом прибіжать... Заступишся за мене? Я навіть одну лапку тобі можу розв'язати. О, — нахилився над Люською, — отак зручно тобі?

— Заступлюсь,— мовила Люська. — Я й сама дивувалась, що у вас спільного з тим Толябуном: ви такий розумний, начитаний, інтелігентний, добрий — і заодно із тим грубіяном, невігласом.

— Отож, отож, — запишався Вовчисько, вмощуючись на дивані. — Нічого в мене з ним спільного нема. Це ти правильно підмітила. Це він мені наказав за тобою полювати. Погрожував мені. А я тебе й пальцем не зачеплю. І навіть відпущу. Точно, відпущу. Біжи собі до своїх друзяк. Тільки скажи правду: збрехала ти про Кабана й рушницю, чи ні? Скажи, не бійся, я ж Вовк добрий.

Люська зрозуміла: Вовк і не думає відпускати її, а хоче випитати правду. Але що загрожує її друзям? Що то казав Вовк про Болотяника? І вона одважилась на одчайдушний крок.

— А якщо я признаюсь, ви розкажете мені про перевдягання в Болотяника?

— Гаразд, розкажу, — погодився сіроманець. — То ти...

— Збрехала, — мовила твердо Люська, глянувши йому у вічі.

— Невже? — зрадів Вовк.

— Так.

— І нема Кабана?

— Ні. Він уже місяць на змаганнях.

— І рушниці нема?

— І рушниці.

— О, як добре, — всміхнувся Вовк, потираючи лапою лапу. — Ніхто в мене не стрілятиме. Я дуже добрий Вовк, — блимнув він на Люську, — але кровожерливий. Так що відпустити тебе я ніяк не можу, бо хочу з'їсти. А от про Болотяника повідаю. Сьогодні вночі, значить, тобто, вже завтра на світанні, коли сон найміцніший, ми з левом перевдягнемося в болотяників і нападемо на вас. — Люська здригнулась. — Ну, тобі боятися нема чого — ти ж бо тут, — заспокоїв її Вовк. — Ми хочемо зробити з вас святковий обід, бо в лева саме завтра день народження. Ну от, тепер ми квити. Але що з тобою зробить Толябун, коли зараз прибіжить — страшно подумати. Ти ж його обдурила, а він цього не любить.

Вовк витягнув із кишені жменю насіння й заходився лузати його, спльовуючи лушпиння на підлогу. Люська ж напружено думала. Коли прибіжить лев? Що тепер роблять друзі? Певно, вже давно прийшли додому. Як їх попередити? Ех, якби-то вчилася в школі, то обов'язково щось придумала б... Люська трохи випростала затерпле тіло, і тут щось гостре вп'ялося їй у лапку. Дзеркальце! Адже краєм його можна перетерти мотузок! Але як? Он Вовчисько час од часу лупає на неї з дивана. Видно, не судилося більше побачити любу матусю. А які вона пече коржики! А як готує солодку моркву! А які співає колискові, коли Люська хворіє. Од них самі собою злипаються очі... А якщо спробувати... І Люська, злегка прокашлявшись собі під носик, упівголоса завела:

Котику маленький,
Котику сіренький,
Не ходи по хаті,
Не буди дитяти.

— Давай-давай, — підохотив її Вовк, — співати не заборонено. Я навіть люблю, коли співають.

Кінчивши, Люська одразу ж завела «Ой ну, люлі, люлі», а потім «Ой, на кота воркота», і вже десь на середині помітила, що Вовкова лапа звісилася з дивана й насіння з розчепіреної жмені посипалося на підлогу. Тоді Люська гукнула: «Дядю Вовче!» — той не відповідав. Хутенько вийнявши дзеркальце, Люська взялася до діла, і за півхвилини була вільною. Прокравшись навшпиньках у куток, де стояла сокира, вона на всяк випадок вхопила її й так само навшпиньках вийшла за двері. Ніч дихнула на неї прохолодною свіжістю, і зайча кинулось у темінь. Одбігши трохи, закинуло сокиру в гущавину — «Тепер не знайдуть», — а ще за мить почуло страшний рев: «У Т Е К Л А!!!» То повернувся з розвідки Толябун.

У темряві, якої Люська боялась понад усе на світі, кожен кущ ввижався їй Толябуном, кожен лужок — Страшним Болотом, а пень — Болотяником. Гілки хапали її за плечі, корчі підставляли ніжки. Чи біжить у потрібному напрямі, Люська теж не могла сказати з певністю. І вже коли на обрії засірів світанок, натрапила на Суничну галявину.

Звідси дорога вже знайома, і Люська побігла чимдуж, пам'ятаючи слова лева «на світанні». Ще трохи, ще — і зайча мало не зіткнулося зі своїми друзями.

— Люсю! Люсько! — закричали вони й кинулись обнімати й цілувати її. — Де ж ти ходила?

— Пробач, пробач, Люсюню, — бурмотів Бурмосик, шморгаючи носом. — Це все я... я хотів. пожартувати...

— Вибач йому, я нічого не знав, — мимрив Буцик.

— А я й не сердилася зовсім, — розчулено відповіла Люська. — А ви цілу ніч не спали?

— Ну що ти! Дрібниці! — кричали в один голос Буцик із Бурмосиком, і не було кінця обіймам.

Галас стояв неймовірний.

— Люсь, я забув тобі сказати найголовніше, — мовив Буцик. — Післязавтра ми вирушимо на пошуки твоєї матусі.

— Ой, — зраділа Люська. — А куди?

— Я ще не знаю, але ми знайдемо твою маму, хоч би довелося сходити всі ліси на світі.

— Як хороше! — почала було Люська, але враз наморщила лоба. — Стривайте, друзі. Адже зараз на нас має напасти Толябун із Вовком.

— Додому! — наказав Буцик.

Друзі кинулися стежкою до хати й зачинили двері.

— Треба якось боронитись, а в нас ніякої зброї, — прошепотів Бурмосик. — Бідні ми, бідні. Смерть наша близько...

— Цить мені! — мовила раптом Люська. — Я знаю, з чого зробити зброю. Ми прив'яжемо до Буцикових ріжок гуму й матимемо рогатку. Варто буде Буцикові лише повернути голову й подивитись на лева чи Вовка, як ті будуть вже на прицілі.

— Хе-х, якось воно трохи несподівано, — почухав потилицю Буцик. — Та що ж поробиш!

Гуми не знайшли, тож прив'язали Бурмосиків пружинний еспандер, з яким він робив зарядку.

І тут знадвору почулося: «Болотяник! Болотяник вибравсь із трясовини! Здавайтесь усі!» і дикий Толябунів рев. За мить загупало у двері, аж хата задрижала.

— Двері їм не виламати, — заспокоїла себе Люська.

— А ми їх самі відчинимо, — сказав Буцик і став навпочіпки. — Тільки чим би це... мене зарядити?

— А ось, — зняла Люська з печі горнятко. — Думаю, підійде.

— Підійде, — одказав Бурмосик і натягнув еспандер.

Люська взялася за ручку дверей, і тільки-но знов загупали, потягнула її на себе.

Із свистом прорізавши повітря, горнятко вгатило Вовкові в груди. Щось булькнуло в горлі у звіра, і він повалився з ганку на лева. Але Толябун вчасно відскочив. Вовцюга хряснувсь потилицею об землю й завмер.

— Убили! Бандити! Друга вбили! — заревів лев і кинувсь через тин, полишивши вбитого напризволяще.

Та він помилився — «друг» залишився живий. Відпочивши хвилин зо три, Вовк прочуняв і зашкандибав до тину.

— Ох-хо-хо! Ледве живий! А ти теж! Замість того, щоб допомогти, п'ятами накивав. Друг називається!

— Так хто ж його знав, що вони вигадають таку гемонську зброю, — виправдувався лев. — Треба і нам щось придумати!

— Ти вже думай сам, розумнику! А з мене досить. Ситий по горло. І все мені перепадає, — запхинькав. — І від мисливців, і від поросят, а тепер іще від оцих, — показав на будиночок.

— О! Розпатякався! Чого ти рюмсаєш? Та ми таке можемо! Гори звернемо.

— Чув же! — одповів Вовк. — Стара казочка, а діла нема.

— Буде, буде діло, — ходив попід тином лев. І тут погляд його впав на стіжки.

— Придумав! — скрикнув Толябун. — У тебе сірники є?

— Є, — відповів Вовк. — Дома.

— Ну, то мерщій по сірники! Зараз ми їх викуримо звідси.

— Щось вони задумали, — звернувся до товаришів Буцик. — Один кудись побіг, а другий зостався. Що в нас є з набоїв?

— Двоє горняток, — відповіла Люська, — два чавунці, — великий і малий, три виделки...

— Немало... Якщо влучно стріляти...

— Ех, якби я вчилася в школі, — зітхнула Люська, — я щось таке придумала б...

— Погляньте! — крикнув Бурмосик.

Усі кинулись до вікна.

Перескочивши через тин, лев ухопив одного стіжка й поніс його перед собою до хати.

Випущене з рогатки горнятко бухнуло просто в стіжок.

— Га-га-га! — почувся левів регіт. — Стріляйте, стріляйте, хоч десять років.

Незабаром прихекав і Вовк з сірниками.

— Тепер слухай, — мовив лев. — Он бачиш, під стіною два стіжки. Сухісінькі, як порох. Досить кинути сірника, і вся хата піде з димом. Вони, звісно, не чекатимуть, поки згорять, і вискочать. Отут ми їх і накриємо. Ну, гайда!

— Що гайда? — затремтів Вовк. — Ризикувати своїм здоров'ям, може, й життям! Я не хочу! Мене й так мало не вбили.

— Вже забув усі наші плани, зрадив?

— Не забув, але здоров'я дорожче.

— Тут порядок наведемо, до мене гайнемо, в Африку, як на курорт. Там здоров'я, знаєш, як прибуває. Щохвилини! Зараз прикриєшся стіжком і підповзеш до хати. Там підпалиш разом із моїми двома. А я не забарюся з торбою.

Вовк припав до землі.

Вдарилась перед ним і розбилася на друзки тарілка, пролетіла над головою виделка — ховаючись за стіжок, звір помалу просувався вперед.

— Стріляти більше нічим...

Вовк поклав ще один стіжок поруч із першими двома й черкнув сірником.

— Все! — заплющила очі Люська.

— Тікаймо! — гукнув Бурмосик.

Та нараз якась тінь майнула по дворищу, і згори Вовкові на голову гепнувсь великий лантух. Ще мить — і такий же лантух накрив Толябуна.

Друзі завмерли. Здавалося, просто на них спускалася здоровенна повітряна куля.

— Ой, — скрикнула Люська. — А якщо це ще один лев із Африки?

Але то був не лев.

Куля спустилася донизу, і з неї вийшов дивний чоловічок — гладенький, у капелюсі і коротеньких штанцях, весь обвішаний біноклями, компасами, годинниками й планшетами. А за ним Люська побачила таке, од чого серденько її забилося — затріпотіло в грудях і, крикнувши: «Мамо!», зайча кинулось уперед.

7

Як же сталося, що професор Буртіус — а це ж був він — замість того, щоб у цей час їсти спечені його матусею пундики з повидлом, опинився в лісі, далеко від рідної домівки? А так, що розпрощавшись із африканськими звірятками, яких урятував від Толябуна, професор збагнув — хоч би куди занесло лева на повітряній кулі, він усюди буде однаково небезпечний для людей і звірів. Зрозумівши це, професор Буртіус засів за обчислення. Він визначив напрям вітру і виміряв його швидкість. Підрахував, скільки кілометрів пролетіла б куля порожня з Толябуном — адже недаремно професор був великим ученим. Дослідник обвів на карті кружечком район, де за його обчисленнями мав приземлитися лев і, поглянувши на компас, рушив у дорогу.

Він поспішав. Він їхав на верблюді, віслюку й коні, машиною, поїздом і пароплавом, літаком, вертольотом і велосипедом і зрештою натрапив на свою кулю, що лежала на узліссі. Біля неї ледь виднілі сліди Люсьчиних лапок і Толябунових лапищ, а поруч сиділа згорьована Люсьчина мама.

Наповнивши кулю летючим газом, що був у балоні в кошику, професор разом із Люсьчиною мамою вирушили на пошуки. Два дні літали вони над лісами і на третій надибали наших друзів саме в скрутну для них хвилину.

— Познайомся, мамо, — сміялася Люська, — це мої нові товариші. Тільки завдяки їм я врятувалась у цьому Зовсім Чужому Лісі. Проте ні, адже з такими друзями ліс уже зовсім не чужий для мене.

— І ти познайомся, донечко, з професором, який врятував усіх вас, — крізь сльози радості сказала мама.

Зиркнувши краєм ока в дзеркальце, чи не дуже зарюмсана, Люська підійшла до незнайомця.

— Великий учений професор Буртіус, — мовив той, скромно всміхаючись. На очах у нього теж блищали сльози.

— Яка чуйна людина! — загукали навкруги, бо в цей час на Буцикове подвір'я зібралися на поклик Кажана всі лісові жителі. — Він плаче од радості за зайча та його маму.

— Так, я дуже радію, — схлипував професор Буртіус, — але водночас і дуже сумую.

— Сумуєте? — здивувались усі. — Чому ж ви сумуєте?

— Я сумую, бо дивлячись на цю зворушливу сцену, згадую свого любого татуся. Дуже великого вченого академіка Буртіуса. Вже три роки, як він полетів кудись на своїй повітряній кулі (у нас це спадкове, дідусь теж літав), і не повернувся. Де не шукав я його — і на Північному, і на Південному полюсах, і в Австралії, і в Новій Зеландії — ніде не можу знайти. От чому я радію і сумую водночас.

— Бідний професор, — прокотилося в гурті.

— Дарма, — випростався зігнутий горем дослідник. — Я вірю, що обов'язково знайду його. — І витер очі носовичком.

— Авжеж, авжеж знайдете, — погодились усі. — Неодмінно.

— А тепер, — підняв руку професор, — давайте вирішимо, що робити із оцими двома, — вказав на Вовка з левом.

Жалюгідні, із зв'язаними лапами, ті кліпали очима.

— Пожаліти, пожаліти, — квилив Вовк. — Це він мене піддурив, пройдисвіт, очі мої його не бачили б! І хату підпалити примушував! На курорт звав!

— Ні, це все він, — валив на Вовка лев. — Хто казав, що хоче їсти м'ясо й панувати у всіх лісах?

— Посадити їх у клітку! — вирішили звірятка. — Хай у нас буде свій зоопарк.

— Гаразд, придумаємо для них покарання потім, — запропонував Буртіус. — А поки що прив'яжіть-но їх до дерева. А нам, гадаю, всім треба відпочити, адже декому скоро йти до школи, — і позирнув на Люську.

— Декому — це значить мені? — запитала та. — І я вже піду до школи, правда, мамо? Отже, я вже зовсім велика?

— Правда, доню.

— Що ж, друзі, вам і справді слід відпочити після всіх пригод, — мовив професор. — Та й мені перед дорогою не завадило б.

— Перед дорогою? — перепитала Люська. — То ви завтра їдете?

— Мушу, — пояснив учений, — адже і я давно не бачив своєї матусі. Але вранці, перед тим, як вирушати, я обов'язково покатаю всіх бажаючих на своїй повітряній кулі.

— Ой, як добре! — заплескали всі бажаючі в долоні.

Прив'язані до дерева, стояли в місячному сяйві Вовк і лев.

Наступного дня друзі прокинулись іще вдосвіта. Та хоч як рано вийшли, професор уже порався біля своєї кулі, а поруч висів на гілці дядько Кажан.

— Доброго ранку, професоре! Доброго ранку, дядьку Кажане! І ви з нами?

— І я, і я, діточки. Хоч подивлюсь, як воно літає без крил. Може, й комарця якогось уполюю заодно.

— Прошу, — мовив професор. — У мене все готово.

Він одкрутив кран балона, і летючий газ із свистом почав наповнювати кулю. Та здригнулась і піднялась над землею.

— Ой, — скрикнула Люська. — Здається, полетіли. Може, досить надувати, професоре, бо ще лусне!

У променях сонця линула куля. Внизу поблискувала роса на моріжках, і видно було далеко, далеко.

Та от іще трохи, і друзі впізнали Страшне Болото. Тільки над ним клубочився, підіймався й опадав густий туман. Усі принишкли.

— Бідний Болотяник, — зітхнула раптом Люська. — Йому там, мабуть, зовсім холодно.

— Який це Болотяник? — поцікавився професор.

Друзі коротко розповіли йому про найстрашнішого в світі Болотяника.

Професор дуже захвилювався.

— Ми мусимо спуститися і все розвідати, — рішуче сказав він, і сіпнув за мотузок.

Летючий газ із кулі почав усмоктуватись назад у балон.

— Я так і знав, — промимрив Бурмосик. — Зараз ми впадемо в болото.

Але, трохи спустившись, куля летіла далі.

Даремно вдивлялися всі в довколишній туман — нічого не бачили.

— Я ж казав, що то все вигадки, — похвалився Бурмосик.

І в цей час десь зовсім поруч почулося:

— Агов! Сюди! Сюди!

Голос долинув із самої середини болота.

Професор крутнув кран балона. Куля підстрибнула, і раптом внизу за деревами, які, ввижалося, росли просто з води, всі побачили невеличкий острівець. І якась постать у білому підстрибувала, вимахувала руками і щось кричала.

Професор Буртіус смикнув спеціальний мотузок — куля почала спускатись. Учений підніс до ока підзорну трубу, вдивлявсь якусь мить у постать, а потім заплющив очі і впав на самісіньке дно кошика.

— Болотяник! — вигукнув Бурмосик. — Летімо назад. Навіть найхоробріший у світі професор знепритомнів од страху.

— Хочу додому, — хлипала Люська. — Я не хочу туди.

Але було вже пізно. Куля швидко спускалась.

Друзі затамували подих.

Раз, і другий, і третій ударився легко кошик об землю і завмер, а до нього біг, і кричав, і сміявся чоловік у білому, сивий і в окулярах — такий схожий на професора Буртіуса.

— Раді вас бачити, шановний академіку Буртіус, — привітався Буцик і перший вистрибнув із кошика.

* * *

Так, це був дуже великий вчений, академік Буртіус, а іншими словами професорів татусь.

У невеличкій мазанці скрізь на стінах були розвішані компаси, годинники, хронометри й барометри — майже такі, як і на професорові.

— Ну, татуню, розказуй швидше все-все, що з тобою трапилося, — допитувався Буртіус-молодший.

— Що ж, розповідь буде недовгою, — почав академік. — Три роки тому я повертався з Полінезії, пролітав саме над Великими Мошковцями, коли потрапив у антициклон. Вмить стало темно, як вночі, і дуже холодно, страшний вітер підхопив мою кулю, і вона, наче тріска в океанських хвилях, помчала не знати куди. З мене навіть зірвало черевика, і я вхопився щосили за поручні, щоб не вилетіти слідом за ним. Кругом вило, свистіло й шипіло. Крім того, пищало й хурчало. А ще й вищало. Вдарив грім. Як довго мене носило — не знаю. Зрештою просто під собою побачив дерева. Ще секунда, і куля моя ударилась об землю, і тут же вибухнув балон із летючим газом. Моє щастя — я вилетів із кошика за мить до того.

Опритомнів, коли вже світало. Злива вщухала, але довкола стояв туман, як довідався я потім — вічний туман. Я кидавсь у всіх напрямах і гукав на допомогу, аж поки не зрозумів, що знаходжусь на острівці, оточеному болотом.

Чекати допомоги було нізвідки. На щастя, я мав чималий запас консервів і їжі. Під пташиними гніздами я знаходив усяке насіння і тут же садив його — ви бачили мій город. На вербу прищепив знайдену гілочку груші. Одіж моя геть зносилась, і я пошив собі комбінезон із білої оболонки кулі. Збудував хижку. Коли дуже відростала борода — рубав її сокирою. Минуло три роки. Мені нічого не бракувало. За цей час я написав книгу, яка, певно, зчинить переворот у всіх науках, і лише одне не давало мені спокою ні вдень ні вночі — думка про тебе, мій сину, і твою матусю. І от нарешті ми зустрілися. Ех, навіть трохи сумно залишати свою хатку, свій город напризволяще, — зітхнув академік Буртіус. — Багато сил було вкладено в них. А тепер хатинка розвалиться, зруйнується, зогниє на цьому болоті...

— Так! — погодився професор Буртіус. — Проте, — додав він, — гадаю, ми знайдемо, кого поселити на твоєму острові.

— Невже хтось погодиться тут жити? — спитав Бурмосик.

— А їх ніхто й не питатиме. Вони на це не заслуговують.

— Невже Толябуна й Вовка? — заплескала в долоні Люська.

— Авжеж, — відказав професор Буртіус. — Для них це краще, ніж сидіти в клітці, і зла вони вже нікому не зможуть заподіяти.

— Як добре придумано! — вигукнула Люська. — І вже можна буде нічого не боятись! Хоча, — додала, — я і так уже нічого не боюсь.

— А якщо вони виправляться і назавжди покинуть лихі наміри, то коли-небудь я переправлю їх назад, а Толябуна, можливо, навіть і до Африки. Адже тепер прилітатиму сюди в гості, до своїх нових друзів, — сказав професор Буртіус.

Всюди було видно веселі мордочки, лунали сміх і співи. Буртіус-старший витягнув на вулицю стіл, виліз на нього і прочитав кілька дуже цікавих лекцій. «Давно, знаєте, — казав він, — не виступав перед слухачами». Всі слухали його, пороззявлявши роти, забувши навіть про обід, і якби академік Буртіус під вечір не захрип, то, може, сиділи б голодні й досі.

Професор Буртіус бродив лісом в оточенні нових друзів і намагався щось відкрити. Але, чи тому, що був надто стомлений, чи од багатьох переживань, ніяких відкрить він того разу не зробив. А шкода!

Люсьчина мама готувала смачні страви всім бажаючим і не мала навіть хвилинки глянути вгору. Буцик перемальовував креслення кулі з надією, що, закінчивши п'ятий клас, зможе зробити таку ж і податися у мандри.

В усьому лісі не раділи лише двоє — Вовк і Толябун. Їх переправили на острівець і там розв'язали. Вовкові дали змогу захопити із своєї хати все, що він забажав. Проте його це не дуже тішило, він рюмсав і погрожував, що при першій же нагоді помститься, але кому — не казав. Толябун скреготів зубами од люті та образи.

Наближався час прощання. На Буцикове подвір'я набігло повно бажаючих допомогти відважним мандрівникам і подивитись, як вони полетять. Проте допомога виявилася непотрібною — всі приготування закінчилися, тож лишалося тільки дивитись.

Врешті з Буцикової хатки вийшли обидва Буртіуси, Люсьчина мама, Буцик, Бурмосик і Люська в новій сукенці. Вона крутилася на всі боки й хотіла, щоб дивились не тільки на мандрівників, а й на неї.

Батько й син залізли в кошик.

— Спасибі вам, дорогі друзі, за все, — мовив професор Буртіус. — От і настав кінець нашому гостюванню. Але ми ще прилетимо до вас, обов'язково прилетимо, бо друзів не годиться забувати.

Велика повітряна куля під вітально-прощальні вигуки зробила коло над галявою, прорізала сірий присмерк і зникла за верхівками дерев. І тільки тут, простеживши за нею поглядом, всі помітили, що в листя вже вплелася жовтизна і вечір настає швидше, ніж раніше. Літо кінчалось...

Раптовий тихий смуток огорнув усіх.

Друзі стояли й махали лапками.

А може, то вони вітали близький вересень і перші дні нового навчального року!.. Дихнуло прохолодою, і дерева зашелестіли, мов притишені шкільні дзвоники. «Дзінь-дзінь, дзінь-дзінь», — лунало довкруж: то промені згасаючого сонця били в дзвони золотих копичок, у стовбури дерев, і тихе відлуння тих ніжних звуків линуло далеко-далеко, по всьому лісі.

ВИМПЕЛ ВИБОРЮЮТЬ ВСІ

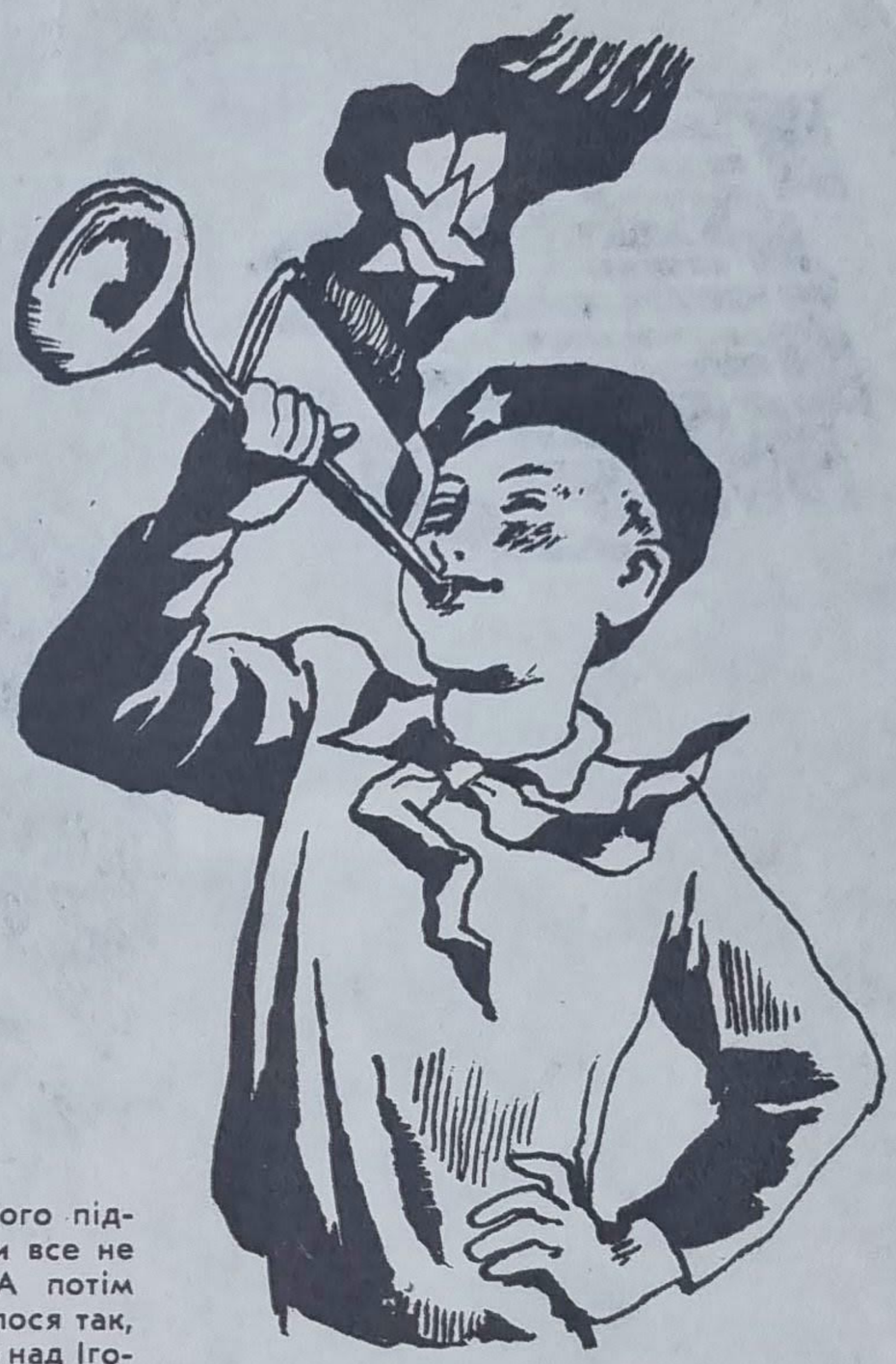

Ігор щодня прокидається рано і разом з мамою виходить на подвір'я. Мама у нього двірничка, і хлопчик допомагає їй. Відтоді, як став господарем ранкових вулиць, не терпить неохайних людей. Обурюється, коли побачить на зеленому газоні пожмакану обгортку від морозива або недопалок. А втім, у ці тихі години настрій в Ігоря гарний. Ось з'явився перший перехожий, десь за будинками дзенькнув нетерплячий трамвай. Все навколо чисте, прибране, і в хлопчика таке відчуття, ніби це він запрошує новий день на вулиці міста.

А після сніданку час братися за уроки. Треба, та не завжди хочеться. Чомусь вправи з математики не піддаються з першого наскоку. А ще фотоплівку проявляти, закінчити малюнок, на плавання не спізнитися. І обов'язково якесь домашнє завдання залишається невиконаним. Староста класу Іра Путятова потім — Ігор знає — подивиться на нього з жалем і зітхне: «Знову відзначився. І що з тобою робити?»

Іра дівчинка непогана. Якось торік, у день чергування класу, випав великий сніг. Вона, не чекаючи розпорядження вчителів, послала хлопців за лопатами, поділила шкільний двір на ділянки й організувала змагання між ланками. Попрацювали добре, до початку занять майже всю роботу виконали. Тоді староста перед усіма похвалила Маршевського. Але частіше вона ним невдоволена. А що поробиш, коли ще не навчився час розподіляти. Принесе брат нові ноти — кортить взяти баяна і розучити незнайому мелодію. Або ще щось цікаве знайдеться...

Та якось під часу збору піонерського загону 5-А Іра запропонувала хлопцям взяти шефство над Маршевським. Її підтримали дівчатка. Мовляв, усі поважають Ігоря за те, що вдома перший помічник. Та все ж через Маршевського їхня ланка не одержує перехідного червоного вимпела. Далі цього терпіти не можна!

Шефом призначили Романа Василенка. А коли разом повертались додому, той відверто признався Ігореві: — Знаєш, мені теж математика не дуже дається. Та я завжди прагну будь-що розв'язати завдання.

Впертий отой Роман. Щоранку перш за все цікавиться, чи виконав його підшефний домашні завдання. Доки все не перевірить — ніяких балачок. А потім разом беруться за «Смену». Сталося так, що не тільки Роман узяв шефство над Ігорем, а й Ігор над Романом. Маршевський майстер на всі руки. Останнє захоплення — фотографування. Романові теж батьки подарували фотоапарата, і тепер у вільні години вони разом виходять на вулиці, фіксуючи на плівці красиві будинки, знайомих хлопців, цікаві сценки. Є у них мрія: коли навчаться знімати по-справжньому,— обов'язково випустять цікаву фотогазету.

Дружба з Романом пішла на користь. Ігор Маршевський почав встигати з усіх предметів. Бували, звичайно, зриви. Та вже на виховній годині Маршевського хвалили, а їхня ланка кілька разів здобувала перехідний червоний прапорець. До шостого класу Ігор перейшов без ускладнень.

Піонери Львівської середньої школи № 62 дуже вболівають за навчання. Є у них чималі здобутки у збиранні металобрухту, добре відомі у місті їхні танцювальний, хоровий гуртки, та найбільший авторитет колектив заслужив глибокими знаннями учнів. Недарма ж Львівський університет запровадив саме тут так звану облікову картку учня. До неї заносяться оцінки за знання кожної окремої теми з того чи іншого предмета. Можеш сьогодні за відповідь одержати п'ять, іншим разом чотири, та доки не здаси вчителю теми, в якій мав прогалини,— сподіватись доброї оцінки за чверть не доводиться. Треба знати все!

Після запровадження облікової книжки скрутно стало таким учням, як Володя Романов з шостого «А». Здібний хлопчик, але неуважний, непосидючий, самостійно працювати не вміє. Біля дошки мовчить, ніби сметанниками рота набив. Староста класу Жанна Малецька і відповідальна за успішність Мирослава Слубська пропонували допомогти — відмовився. А як контрольна — на уроці його не побачиш! Сказали Романову: «Не розумієш нашого товариського слова — по іншому діятимемо». Ніхто до Володі не звертався після цього ні з докором, ні з проханням. І той не витримав: «Чому ви мені нічого не доручаєте? Давайте допоможу стінгазету оформити». А йому у відповідь: «Вважали, що тобі важко». Ти ж у нас з слабеньких. Ще на обидві ноги припадатимеш, як на фізкультурі».

З фізкультурою зачепили Володю за живе. Частенько з неї тікав, не наважувався навіть на перекладину злізти. Від тієї розмови — ніби підмінили: форми ніколи не забуває, вправи виконує добре. І з інших предметів трохи підтягнувся. Але товариші не відступають.

— Треба, щоб з кожної теми мав глибокі знання,— поставили вони вимогу. — Поглянь, як швидко пішов угору Вітя Гірняк. А йому важче.

Справді, якийсь час з Гірняком наче щось скоїлося — почав серйозно відставати. Хлопці з 6-А Любомир Баран і Вітя Музика оточили товариша увагою. І на перерві, і після уроків — разом. До речі, Вітя Музика — людина самостійна. Бо мама вчиться в іншому місті. Коли закінчила інститут і приїхала додому, щоб порадитися — братись до роботи чи поступати до аспірантури, Вітя одразу сказав: «Поступай, мамо, я потерплю».

Такому хлопцеві можна довіритися. Гірняк і розповів йому, а також Любомиру, що уроки вчить сумлінно, а коли відповідати треба, одразу все з голови вилітає. Пішли друзі до класного керівника.

— Дуже прикро нам за Віктора Гірняка, Зінаїдо Іванівно,— почав Любомир. — Пам'ятаєте, як вчився з першого по третій клас? Ударником був. А тепер зневірився у собі.

А Віктор Музика додав: «Ми знаємо, що він непогано засвоює матеріал, але став несміливим, розгублюється».

Після отієї розмови в обліковій книжці Віктора Гірняка сталися добрі зміни. Бо посмілішав Гірняк. Хоче знову стати відмінником. І Ігор Маршевський також. Червоний вимпел за успішність у навчанні виборюють усі.

Є. СЕВЕРИНОВ.

м. Львів.

Газети Радіо Інформація Міжнародна

ФРАНЦІЯ: ЗА ВИСОКИМИ СТІНАМИ

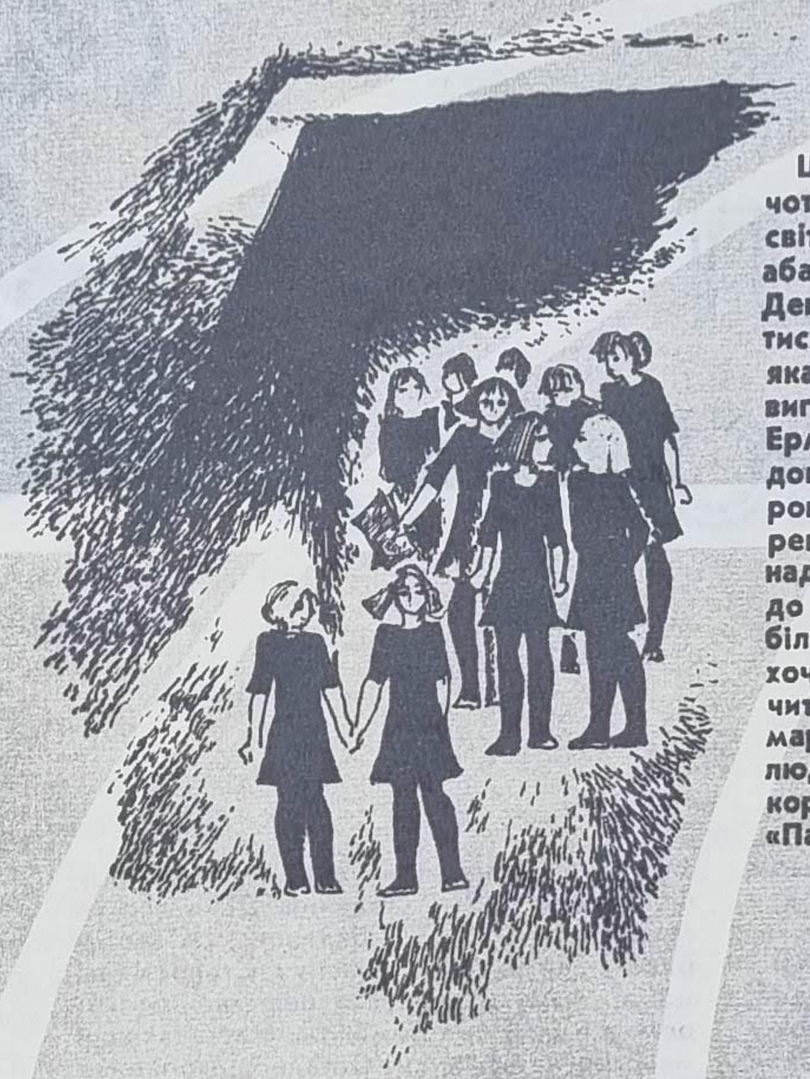

Школа «Дочок Почесного легіону» на чотириста вихованок відгороджена од світу високими стінами старовинного абатства в паризькому передмісті Сен-Дені. «Наша школа покликана залишатися бастіоном порядку в морі анархії, яка охопила вітчизняну систему освіти», виголошує директриса, 70-річна мадам Ермін дю Куедик де Кергуален. «Порядок» означає: щоденна муштра, заборона мати особисті речі, транзистори, регулярні обшуки, читання листів, що надходять вихованкам. Як же ставляться до цього школярки? «Ми не хочемо більше бути на становищі ув'язнених, хочемо знати, що відбувається в світі, читати всі книги, зрозуміти, що таке марксизм. Хочемо бути нормальними людьми», — відверто говорили вони кореспонденту французького журналу «Парі-матч».

США: ШКОЛА НАСИЛЬСТВА

Лікар дитячої лікарні з американського міста Сіетле Майкл Ротенберг проаналізував телевізійні передачі і встановив, що кожна дитина може будь-якої хвилини побачити по одній з дванадцяти програм сцену вбивства, пограбування чи бійки. В десять років у її пам'яті вже зафіксовано вісімнадцять тисяч убивств. Дослідження Ротенберга підтвердили, що постійне демонстрування по телебаченню актів насильства розвиває у дітей внутрішню агресивність, і при нагоді вони, не задумуючись, застосовують на практиці все те, що побачили на екрані телевізора.

ІТАЛІЯ: БІЗНЕС НА СТРАХУ

Як врятуватися від грабіжників, котрі викрадають дітей у багатих батьків, щоб потім стягти за них викуп? Це питання в Італії набуває дедалі більшої гостроти. Дітей крадуть мало не щодня. Незважаючи на всі заходи, поліції не вдається ліквідувати великі організовані банди, що здійснюють ці злочини. І найчастіше батьки жертви, побоюючись за життя нащадка, благають поліцію припинити пошуки і виплачують гангстерам викуп.

Переконавшись, що поліція безсила, італійці пробують самі захиститися від бандитів. Останнім часом у країні різко збільшується попит на вогнестрільну зброю і сторожових собак. Особливу популярність здобули спеціально навчені німецькі вівчарки та боксери.

Спробували щастя на цьому терені і брати Фонтана з італійського міста Борго-Сан-Далмаццо у провінції Кунео. Потай вони спорудили спеціальний автомобіль, призначений для людей, яким погрожують грабіжники. На ньому встановлено спеціальні сирени, шибки з куленепробивного скла, сталеві сейфи та інше обладнання, що перетворює автомашину на неприступну фортецю. Задум братів Фонтана увінчався успіхом. З усієї Італії та з-за кордону на їхню адресу посипалися замовлення від багатих клієнтів.

Однак більшість італійців має сумнів, що можна в такий спосіб захистити себе від організованих банд злочинців. Якщо грабіжники викрадають людей, то чому б їм не потягти заразом і автомобіль, де сидить намічена жертва?

ГОНК

У захід
«промисло
колонія, я
ше низько
населення
портером
продукції.
телевізори,
стиль з та
можна поб
Східної Азі
згадує того
тріалізації
експлуатаці
числі й дит
Підприєм
боту, адже
менше, ніж
мальним, щ
дин. Багато
ро з п'яти
цять років.
Підліток
на каторжн
робітників
У середньо
зів нижчий,
вину його «
на основний
безперервно

ГОНКОНГ: МАЛЕНЬКІ РОБІТНИКИ

У західній пресі багато пишуть про «промислове диво» Гонконга. Англійська колонія, яка випускала не так давно лише низькопробні вироби для місцевого населення і дешеві сувеніри, стала експортером різноманітної промислової продукції. Транзистори, магнітофони, телевізори, вироби з пластмаси, текстиль з тавром «Зроблено в Гонконгу» можна побачити в країнах Південно-Східної Азії. Однак буржуазна преса не згадує того факту, що в основі індустріалізації Гонконга лежить жорстока експлуатація найманої праці, в тому числі й дитячої.

Підприємці охоче беруть дітей на роботу, адже платять їм у кілька разів менше, ніж дорослим. Вважається нормальним, що діти працюють по 9-12 годин. Багато з них неписьменні — четверо з п'яти залишили школу в дванадцять років.

Підліток із трудової сім'ї приречений на каторжну працю, оскільки заробіток робітників у Гонконгу вкрай низький. У середньому він приблизно в п'ять разів нижчий, ніж в Англії. Майже половину його «з'їдає» квартирна плата. Ціни на основний продукт харчування — рис безперервно зростають.

МАЛАЙЗІЯ: КОМЕНДАНТСЬКА ГОДИНА

У деяких селах Малайзії за ініціативою місцевої влади введено комендантську годину... для школярів. Кожного, хто буде затриманий спеціальними патрулями на вулиці у цей час, вранці чекає неприємність у школі. Місцеві адміністратори вважають: це підвищить успішність школярів, сподіваючись, що діти ввечері сидітимуть удома і вчитимуть уроки.

Газета «Малай мейл» на противагу цьому пропонує: повести боротьбу проти байдужого ставлення багатьох місцевих учителів до учнів, зробити уроки цікавішими, а школу такою, щоб її з бажанням відвідували всі діти.

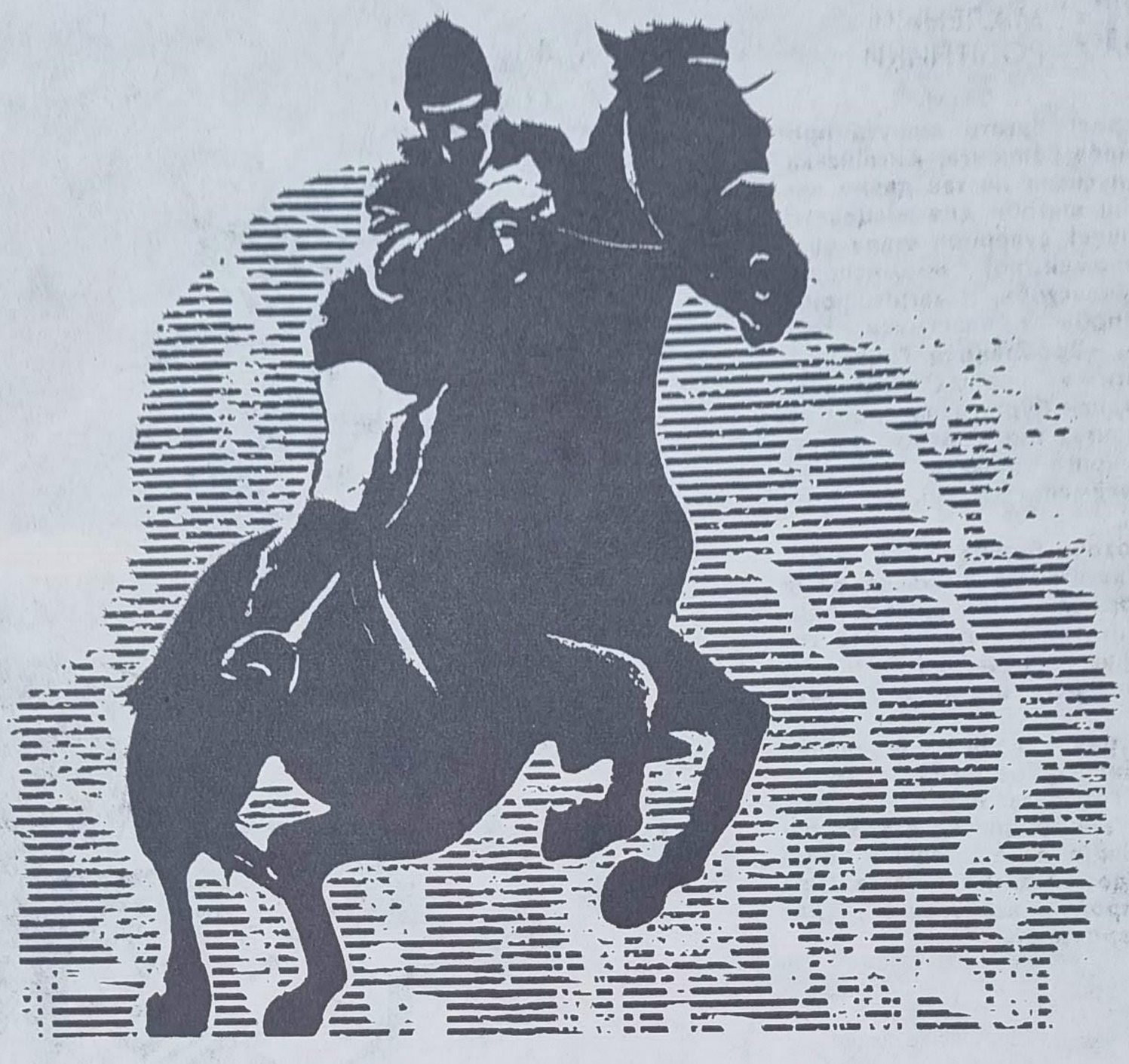

РОЗПРЯЖЕНІ КОНІ

Село Лікарівка прокидається, як і всі села, до сходу сонця. Ще й треті півні не співають, ще й найпильніші собаки лінуються валувати, а люди вже виходять на роботу. І здебільшого — це конюхи поспішають до стаєнь.

Може, це село якесь несучасне? Скрізь же трактори, машини, а конюхи давно вже перекваліфікувалися на механізаторів... Але не поспішаймо з висновками, зазирнемо до стаєнь, де лоскітливі пахощі свіжого сіна, шкіряної упряжі. І коні — наче на картинці! Високі, струнконогі, з гнучкими довгими шиями. Ісход, Рух, Разбор, Елос... і ще, й ще—всіх несподіваних кличок годі й запам'ятати. Але будь-який хлопчак — учень місцевої школи знає кожного коня «в обличчя», бо живуть хлоп'ята не просто в селі Лікарівці, а поруч Олександрійського конезаводу. І тому знають не тільки оцих «своїх» коней. А й все про коней.

Щоб поговорити з хлоп'ятами «на рівних», треба терпляче вислухати, сказати б, теоретичну частину конярства. Але потім будете вдячні. Бо це — наша історія теж.

Виявляється, що людина одомашнила коней ще за 2—3 тисячі літ до нашої ери, отож і знаємо про них багато. І те, що первісні предки коней були завбільшки з кота чи лисицю. І що в давнину коней не тільки продавали — скуповували, а часом робили одиницею торговельного обміну. А траплялося навіть, що заради заволодіння найкращими із знаних тоді коней, спалахували війни...

У скіфів конярство стало, кажучи по-сучасному, найважливішою галуззю господарства, яке постачало не тільки транспорт, тягло, а й м'ясо, молоко, шкіри. Ну, а вже про кінноту Київської Русі, що відбивала напади кочівників, добре відомо будь-кому ще з шкільних підручників. Так само відомо, що «на коняці» століттями трималося все господарство селянина в аграрній царській Росії.

А в той же час поміщики плекали табуни чудових рисаків «для виїзду», хизувались ними як найбільшою ознакою можновладства та багатства.

Отож, по-різному ставились до коней різні верстви населення, і коней різних мали. Ті, хто виводив коней, наївно мріяли про таку породу, щоб «і в підводу, і під воєводу». Народ, вдячний чотириногому другові за вірну службу, навіть підкову зробив символом щастя, достатку: прибиваючи її над порогом, сподівалися люди, що обдарує їх доля життям кращим, заможнішим.

...Застигли в стрімкому леті коні на монументі в Каховці, несучи в бій молодого кулеметника. Легендарна «Тачанка» — то незабутні подвиги героїв громадянської війни, Першої Кінної, Павки Корчагіна.

...Низько схилив голову кінь, став перед брилою граніту. Повернувся до рідної домівки з жорстокого бою сам, без вершника. Це — теж пам'ятник. Він споруджений в Осетії воїнам, які полягли за Батьківщину в роки Великої Вітчизняної війни.

І ще багато їх — у бронзі, в камені, в піснях. Поряд з людьми, які виборюють перемогу.

І ось сьогодні ми спостерігаємо, як працівники конезаводу плекають своїх красенів, що дарують людям радість, красу щедрої природи. Скільки зусиль, майстерності, турботи треба, щоб виростити й зберегти цінного коня. Ледь лошачок зіп'явся на ноги, його оберігають од хвороб, навіть од нежиті, годують за раціоном, та обов'язково ж — з вітамінами. Існує ціла система тренувань, навчання.

Та то буде потім. Спочатку треба дати лошаті ймення. І уявіть собі — теж не так просто, бо воно мусить обов'язково починатися з першої літери імені матері, а посередині чи наприкінці мати першу літеру батькового. Якщо Іхор, то через те, що мати, чемпіонка породи 1971 року, Інфра, а батько Хобот. Або ще — Нота. У неї батьки Наброда та Арпанд. У Іскринки — Іскра і Налетчик...

Гасають лошата до півроку біля матері. А у півтора «вступають» до спортивного тренувального відділення. На Олександрійському конезаводі це відділення відоме справжніми майстрами вирощування призових коней, й завоювало воно звання колективу комуністичної праці. І от у два роки кінь стає тут «заїдженим» — слово, мабуть, трохи дивне на непрофесійний слух. Але ж це не затурканий, не зароблений важкою працею, а той, що вже звик до сідла.

Робиться це так. Спочатку молодого лошака вчать слухатися людини, проганяючи по колу на довгій корді. Згодом — перше сідло, перші підкови. Ось сьогодні такий початковий

урок одержують красуні Безпарна та Алушта. Терпляче, ласкаво вмовляють їх конюхи бути слухняними. Не можна на них гримати, погрожувати їм, а тим більше — вдарити. Але й не слід припустити, щоб кінь відмовився підкоритися людині, бо потім з ним не упораєшся. Одна спроба накинути вуздечку, друга... Багато спроб. Звичні до волі коні сердито вигинають шиї, стають дибки. І норовлять навіть укусити або й копитом вдарити. Та майстерність людей перемагає, коня заспокоюють — от, мовляв, ти у вуздечці, а нічого не трапилося з тобою.

Справжня ж висока виучка починається тоді, коли скакуна передають спортсменові. Спортсмени жартують, що перші чотири роки коня доводиться достеменно носити на руках, щоб він потім уже все життя носив їх на своїй спині.

Кращі коні олександрійців — призери та чемпіони — то цілковита заслуга колективу заводу, бо своїх скакунів тут не віддають тренувати на іподроми, а проводять спеціальний тренінг у себе ж. Є тут для цього і скакова доріжка, і конкурне поле, де вчать долати перешкоди, і манеж, де вчать виїздці.

Кінний спорт поширений в усьому світі. І не тільки для гри чи видовища існує він. Скачки й біга — це ще й відбір найдосконаліших, найкращих, що піднесуть породу до нових рубежів довершеності.

Тим-то високопородні коні частенько коштують дорожче, ніж автомобіль, і як предмет експорту в багатьох країнах значаться в одному ряді з витворами мистецтва та унікальними коштовностями. А найвидатніших оточують простотаки славою та легендами. Кажуть, будь-який англієць розповість безліч епізодів з життя знаменитого диво-коня Екліпса, а на австралійську «кінозірку» Фар-Лепа навіть робилися напади. А коли в Ірландії власникові виняткового коня Тулпара запропонували з-за кордону багато грошей, парламент держави прийняв рішення асигнувати потрібну суму, щоб кінь залишився в країні. Знають на всіх іподромах світу й російських верхових Аніліна та Абсента, які до речі, були оцінені в чверть мільйона доларів кожний...

— Шановні панове! Хто більше? — Молоточок аукціонера тричі падає на стіл. Все. Продано.

Ця звичайна сценка з щорічного Київського аукціону, на який приїздять покупці зі Швеції, Норвегії, Італії, ФРН, Данії, Голландії. Ось і на останньому, цьогорічному, було продано 22 коня Олександрійського заводу — слава його поширилася далеко за межами країни.

Та не тільки через аукціони. Саме на скакунах олександрійців радянські спортсмени досягли найвищих світових результатів. Повсюди любителі кінного спорту можуть перерахувати всі «регалії», скажімо, олександрійського красеня Маневра — призер XVI та XVII Олімпійських ігор, двічі на ньому в Парижі здобувався «Кубок націй». Олександрійці пишаються тим, що саме на їхньому Іхорі майстер міжнародного класу Іван Кизимов на Олімпійських іграх у Мехіко став чемпіоном у «Великому призі» по виїздці, а на першості світу 1970 року посів друге місце. Зараз Іван Кизимов працює з найелегантнішим конем в країні — Ребусом.

Перелік олександрійських скакунів — чемпіонів і призерів країни, міжнародних змагань зайняв би чимало місця. Якщо пощастить дивитися виступи відомої трупи татарського цирку «Сабантуй», згадайте, що їхні слухняні й красиві коні — теж з кіровоградської Лікарівки.

Ну, а наші хлоп'ята? Вони не тільки теоретики. Хіба може байдужим лишитися хлоп'яче серце до баских коней, до стрімкого їхнього бігу, коли грива, наче полум'я, в'ється на вітрі?

Певна річ, знаходять собі хлопчаки безліч цікавих справ на конезаводі. І їх тут зустрічають радо. Може, хто стане кіннотником-спортсменом, а хто — залишиться працювати тут, але всі вони запам'ятають надовго, як допомагали дорослим підкоряти своїй волі норовистих коней.

В Лікарівці середня школа невелика, вчиться тут 235 учнів. І всі без винятку вони добре обізнані з заводськими справами, нетерпляче чекають переходу в восьмий клас — саме тоді допускають до коней.

Тут будь-який хлопчик і дівчинка знають, що на конях «не катаються» — коней виїжджають. З кожним конем треба щодня працювати, і допомагають у цьому тренерам старшокласники. Це ж і спорт, і трудове виховання.

Майстер спорту тренер Микола Андрійович Перешивалов охоче ділиться з учнями секретами своєї справи, підказує:

— Зміни напрям!

— Не розслабляйтесь на коні, уважнішим треба бути!..

— Не хоче? А ти примусь йти вперед!

Володя Громов, Сашко Коханий, Сашко Мазур вже мають «своїх» коней. Сподіваються незабаром виступити на змаганнях за юнаків. Решта школярів працює по черзі з усіма кіньми.

Десять років тому завод подарував школі нове, сучасне приміщення, виділив кошти на обладнання кабінетів. Не поступаються тепер будь-якій міській школі предметні кабінети Лікарівської, а де в чому й переважають їх. От і нещодавно шефи придбали юним фізикам лазерну установку.

Є в селі й стипендіати конезаводу — Тетяна Горшкова, Людмила та Анатолій Жиленки, Тамара Гарасюта вчаться в Харківському сільгоспінституті, щоб повернутися на свій завод фахівцями конярства.

Виховує юних мешканців села і 40-річна історія заводу, заснованого за ініціативою Семена Михайловича Будьонного. Маршал сам приїздив у Лікарівку, дбав про кадри зоотехніків, ветеринарів і агрономів, досвідчених табунників, конюхів, тренерів, жокеїв. На жаль, війна знищила племінну довоєнну породу олександрійських коней. Та й не тільки олександрійських: під час війни в нашій країні загинуло 7 мільйонів коней.

Відновили в Лікарівці по війні всю роботу спочатку. Тепер це один з найкрупніших центрів по виведенню особливої української породи верхових коней.

* * *

На Лікарівку спадає липневий вечір. Один з тих, що кличе до телевізорів і старого, і малого: транслюють Олімпійські ігри з Монреаля. Як там наші вершники на наших конях?

Н. КРУПНІКОВА,
с. Лікарівка.
Кіровоградської області.

Малюнки Є. МУШТЕНКА.

Продовжуємо знайомити читачів з відповідями відомих письменників на запитання, з якими звернулася до них редакція журналу «Піонерія»:

1. Над якими новими творами для дітей Ви працюєте?

2. Чим приваблює Вас життя сучасної школи, піонерської організації, внутрішній світ нинішніх хлопчиків і дівчаток?

3. Що б Ви порадили, побажали юним авторам, які звертаються в журнал з першими літературними спробами?

Ось що відповідають письменники.

ПИСЬМЕННИКИ—ДІТЯМ

Марія ПРИГАРА:

Буває у письменника така тема, що хоч і не переважає в його творчості — однаково турбує, завжди непокоїть.

Є така тема, таке захоплення і в мене — це любов до всього живого, яке, ніде правди діти, частенько потребує нашого захисту. Ой, як я хочу, щоб це відчували й ви, мої читачі!

Ось чому я зараз працюю над циклом оповідань, героями яких є тварини.

Признаюсь вам, що не завжди мої герої бувають позитивні, є серед них бешкетники й розбишаки.

Невеличка збірочка моїх оповідань «Дівчинка й гуси» виходить у видавництві «Веселка». Дуже хочу, щоб ви її прочитали, і вона вам сподобалася.

А тепер — кілька слів про вас самих.

Наскільки багатшим, різноманітнішим став внутрішній світ сучасних школярів, якщо рівняти до того, що було три десятиріччя тому, не кажучи вже про давні роки мого власного дитинства.

Нам і наснитися не могла ота величезна, різнобічна інформація, що її ви дістаєте з усіх можливих джерел, але найголовніше — в школі.

Доречно буде згадати такий випадок.

Десь 1947 року, виступаючи в одній школі, я довго розповідала усе, що знаю про космос.

А два роки тому, вже в іншому селі, учень сьомого класу сказав мені, що найбільше захоплюється астрономією, читає все, що може дістати, мріє збудувати свій власний телескоп. А коли виросте — неодмінно стане астрономом.

Велика радість — отаке захоплення точними науками. Дуже хотілося б тільки, щоб ви, мої друзі, не забували про літературу, географію, історію...

Мені інколи доводиться спостерігати певну однобічність — хлопчики й дівчатка захоплюються пригодницькими повістями та кінокартинами, а серйозні твори, як от, приміром, «Війна і мир» Л. Толстого — насилу вчитають. І як приємно зустрічатися з школярами, котрі не тільки по-справжньому розуміють літературу, а й самі пробують писати.

Тож наостанку ще кілька слів тим з вас, які мріють стати письменниками. Як ви самі, звичайно, розумієте, самого бажання тут не досить. Треба мати літературні здібності.

Та не думайте, будь ласка, що кожна обдарована людина — вже довершений письменник чи поет. Треба добре, дуже добре знати життя, вивчати людей, їхні повсякденні, часто героїчні справи. Цього знання не можна запозичити ні з газет, ані з книжок, його може дати лише жива дійсність. Але знати створене в літературі прозаїками і поетами неодмінно треба.

У своїх попередників ви повинні вчитися, але ні в якому разі не повторювати їх.

Від щирого серця бажаю вам успіху.

Дмитро ТКАЧ:

Не так давно в бібліотеці імені Бойченка мені довелося зустрітися з учнями п'ятих класів двох шкіл Києва. На читацькій конференції по моїх книжках про дітей-героїв Великої Вітчизняної війни: «Єсть стояти на смерть!», «Генуезька вежа» і «Чорне сальто», хлопчики і дівчатка, які виступали, викладали думки так гарно, з таким розумінням характеру персонажів, що я заслухався. Та не тільки заслухався, а й по-справжньому розхвилювався: що ще скажуть п'ятикласники, оцінюючи мої твори? Блокнот наповнювався записами, дуже корисними для дальшої творчої роботи.

Отож, я щиро подякував усім, хто виступав. Але тут же не стримався і запитав:

— А чому не всі взяли активну участь у читацькій конференції? Ось ти, хлопчику,— звернувся я до одного білявого й симпатичного учня,— може, не читав моїх книжок, що просидів мовчки протягом усієї розмови? І чому ти не в галстуці, як твої друзі?

Він опустив очі, а за нього відповіла дівчинка з двома кісками:

— А в нього немає галстука, бо він ще не піонер, часом погані оцінки одержує.

Хлопчик підвівся, очі засвітились рішучістю:

— Я буду піонером! Теж носитиму галстук!

Справді, через якийсь час я зустрів його з червоним піонерським галстуком на грудях.

— Ось дивіться!.. Казав же я вам? Казав?..

І тоді я ще й ще раз переконався, яка величезна сила в школі — піонерська організація. Піонери беруть приклад з комсомольців і комуністів, і самі стають прикладом для таких, як оцей хлопчик, що з гордістю показував мені свого новенького галстука.

Ось про це я й хочу написати нову книжку для юних читачів, над якою вже працюю.

Звісно, поки твір не закінчений, я не можу його переказувати, бо в процесі роботи щось змінюється. Творча робота — складна. У зв'язку з цим хотілося б звернутися й до юних авторів.

Творчу перемогу здобуває той, хто пише про те, що він найкраще знає, про те, що його хвилює. Коли ти не вмієш спостерігати того, що діється навколо тебе, не бачиш своїх друзів з їхніми різноманітними характерами і маєш байдуже серце, то ані в прозі, ні в поезії нічого гарного не напишеш.

Найвище покликання художника слова, пензля, музики, сцени прославити наших людей, на чиї досягнення дивиться увесь світ, але про них треба писати так, щоб кожне слово гартувало силу, щоб те слово не було випадковим, а вистражданим. Отак тільки й можна стати справжнім художником!

Дмитро СОЛОДКИЙ

Малюнки А. ВАСИЛЕНКА.

МАМИН СИН

Ваня в мами — лиш один,
Ваня в мами — любий син.
Робить все вона за нього,
За пестунчика одного:
Збудить: «Уставай, пора!»
Спритно постіль прибира,
Умиває щоки Вані
(Мов жарини дві, рум'яні),
Все смачне, що дома є,
На сніданок подає,
Куртку хлопцеві вдягає,
В ранець книги запихає,
Аж до школи проведе,
А тоді додому йде.
І не дивно, що у Вані
Руки — наче дерев'яні:
Він не вміє, далебі,
Ліжко застелить собі.
Сам не підмете кімнати,
Не піде у магазин:
Все за нього робить мати,
Він же в неї — любий син.
Ось чому у табір літній
Не схотів лиш він один:
Бо невмійко, бо тендітний,
Білоручка... Мамин син!

СВИСТУН

— Варто тільки захотіти —
Буду краще всіх свистіти! —
Хизувавсь Василько так
(Вихвалятись був мастак).
Як сказав — не лінувався,
Може, з місяць тренувався,
Геть уроки запустив —
Лиш свистів, свистів, свистів.
І, нарешті, вразив хистом —
Залящав у класі свистом,
Як розбійник-Соловей,
Налякав усіх дітей.
А тим часом у свистійка —
То одна, то друга двійка
Через день, а то й щодня...
Просвистів свистун знання!

ЗА ГРОШІ

Зі школи прийде — прибере
Як слід в кімнаті, попере,
На кухні посуд перемиє,
Сестричці комірець пришиє,
Пил з телевізора зітре,
Уроки зробить спритна Рая
Й з роботи маму виглядає.
А мама на поріг — мерщій
Усе розповідає їй:
— Дивись, я те і те зробила —
І прибирала, й посуд мила,
Отож тебе я жду давно —
Дай грошей, мамо, на кіно...
А так, без плати, спритна Рая
Не миє і не прибирає.

ЮНИЙ ПОМІЧНИК ПОЖЕЖНИХ

Того вечора у класах школи-інтернату № 4 міста Запоріжжя не вимикали світло. За давньою традицією колишні випускники зібралися на вечір-зустріч.

Восьмикласники Володимир Мордик і його друзі Михайло Щетинін, Володимир Матрьонін та Анатолій Михайленко залишилися за старших серед хлопчиків спального корпусу. Читали газети, гортали журнали. Раптом Володя Мордик відчинив двері й зупинився перед стовпом чорного їдкого диму, що шугував коридором. Горілим несло від сходинок та вентиляційних каналів. Миттю вбіг до кімнати.

— Пожежа! — гукнув хлопцям і поспішив до вікна. Полум'я вихоплювалося з першого поверху і вже лизало підвіконня другого.

Михайло Щетинін, не роздумуючи, вибив шибку. Але диму в кімнаті стало ще більше.

— Треба негайно стрибати з вікон,— схвильовано сказав Толя Михайленко.

Володя Мордик побачив, що навіть серед старших — восьмикласників починається паніка. І враз промайнула думка: «Я член шкільної пожежної дружини. Треба діяти. Я тут старший. Ніякої паніки!».

— Не з того боку б'єте шибки — там полум'я і дим! — сказав сердито Володя. І тієї ж миті з протилежного боку задзвеніло скло. Дихати стало легше.

— Ми, хлопці, звісно, виберемося звідси,— гукнув Володя, — а от молодші учні із четвертого і п'ятого класів як?!

Вони знаходились по той бік зачинених дверей, що розмежовували третій поверх на два крила.

— Зривайте двері! — наказав друзям Володя і першим спробував це зробити. Двері піддалися, і Володя стрімголов кинувся до крайньої кімнатки, що біля сходів. Крізь дим побачив біля відкритого вікна кількох учнів, які вже збиралися стрибати на вулицю. Ще з десятеро хлопчиків збилися у кутку кімнати.

— Усім до вікна, до свіжого повітря!..

Заспокоївши учнів, Володя наказав їм взятися за руки і ланцюжком по задимленому коридору вивів їх у крайню від сходин кімнату, де було менше диму.

Дізнавшись що в одній з кімнат залишились ще учні, Володя, незважаючи на їдкий дим, кинувся туди й вивів їх ланцюжком. Покликав своїх товаришів і наказав:

— Будемо зв'язувати простирадла і спускати дітей на землю...

Тільки почали це робити, як почули голосну сирену пожежної машини, а потім і радісні вигуки п'ятикласників: «Драбину подають!..» Володя стояв біля вікна і обережно зводив на драбину переляканих школярів.

— Хто погано почувається — в першу чергу,— лунала його команда.

Коли вже всі були на подвір'ї, коли Володя впевнився, що ніхто не залишився в небезпеці, ступив на драбину.

А внизу вже стояли колишні випускники, педагоги, вихователі і старшокласники. Загальними зусиллями — полум'я на першому поверсі було погашено.

Вогонь встиг завдати збитків, але під час пожежі не постраждав жоден учень. Пізніше Володі розповідали, як старшокласники виносили з першого поверху молодших учнів, як вони «ловили» тих, котрі вистрибували з вікон другого поверху, як боролися з вогнем. А заступник директора по виховній роботі Володимир Пилипович Каргалов сказав: «Молодець, Володя, ти діяв, як справжній пожежний!»

ЗА ВІДВАГУ І САМОВІДДАНІСТЬ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС РЯТУВАННЯ ДІТЕЙ, ВОЛОДИМИР МОРДИК УКАЗОМ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР ВІД 23 КВІТНЯ 1976 РОКУ НАГОРОДЖЕНИЙ МЕДАЛЛЮ «ЗА ВІДВАГУ НА ПОЖЕЖІ».

Б. ОСТРОВСЬКИЙ,
інструктор Ради Українського республіканського добровільного протипожежного товариства.

ЗМІСТ

Подорож у п'ятирічку. Свій почин, своя ініціатива. Ю. Ярмиш 1
Вірші мордовських поетів 4
«Орля» завжди в дорозі. Л. Газарова . . 6
Малий кобзарик. Вірші дітей . . . 8
Подвиг. Випуск № 16. Відплата. Б. Хандрос 10
Домашнє завдання. Оповідання Ю. Голобородька 12
Стежками дивосвіту. Степові зустрічі. А. Давидов 14
Священні місця рідної Вітчизни. Фортеця над Бугом 16
Що таке щастя! Е. Пелін. З болгарської . 17
Автовокзал. Вірші А. Качана 18
У чужому лісі. Повість-казка Я. Стельмаха. 19
Вимпел виборюють всі. Є. Северинов . . 25
ГРІМ. Як живуть діти в країнах капіталу . 26
Розпряжені коні. Н. Крупнікова . . . 28
Письменники — дітям. М. Пригара. Д. Ткач 30
Гумористичні вірші Д. Солодкого . . . 31

На 1-й стор. обкладинки:
малюнок І. СМИРНОВОЇ.

Макет журналу О. ПОНОМАРЕНКО.

Головний редактор
СИНГАЇВСЬКИЙ М. Ф.

Редакційна колегія:
БИЧКО В. В.,
ВАСИЛЕНКО А. П.,
ВСЕХСВЯТСЬКИЙ С. К.,
ГУБАРЕЦЬ В. В.
(відповідальний секретар),
ДРИГУС І. П.,
ЗБАНАЦЬКИЙ Ю. О.,
КОМПАНЕЦЬ М. І.,
ПАНЧ П. Й.,
СОРОКІНА Д. О.,
СТЕЛЬМАХ М. П.,
ТКАЧ Д. В.

Художній редактор
БАЛАНДЮК М. В.
Технічний редактор
КЛОКОВА С. М.
Коректор
КОВТУН Н. Ю.

Рукописи не повертаються.

Адреса редакції: 252601. Київ-МСП, Пушкінська, 28. Телефони: 25-40-06, 24-33-76, 24-03-13.

БФ 34500. Здано до набору 15. VII. 1976 р. Підписано до друку 19. VIII. 1976 р. Формат 60×90¹/₈. Умовн. друк. арк. 4. Обл. вид. арк. 5,7. Тираж 210000. Зам. 03336.

«Пионерия» — ежемесячный детский журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина (на украинском языке). Ордена «Знак Почёта» издательство ЦК ЛКСМУ «Молодь».

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», Київ-47, Брест-Литовський проспект, 94.

Клуб „ЧВ"

На землі скарбів

Малюнки А. ВАСИЛЕНКА.

Дід Панас розповідав далі: «Звалили вороги тин і почали землю на машину кидати. Гітлерівський офіцер казав: «Гут, як масло! Сьогодні ж повеземо цю землю в Німеччину. Хай фюрер радіє!»

Не тільки в моєму дворі, а з усього села чорнозем згребли — і на машини.

«Ну, козяїн, спробуй тепер без землі на землі працювати!» — сміявся офіцер. А я засумував: і справді, як без землі, без нашого родючого чорнозему жити будемо? Тоді я гукнув сусідського

хлопчину. Сказав йому, що треба... Побіг він, куди треба...

А потім рвонуло, де треба! Так рвонуло, що земля наша одразу до нас повернулася. Так бабахнуло, що й від офіцера, який ешелон супроводжував, нічого не залишилося. Вранці прокинувся я від гавкання Бровка: то повернувся до нас кашкет пана офіцера, але без господаря. Поставив я на городі опудало й кашкета того начепив. Кури навіть обходили те опудало — города мені не псували.

От яка вона, наша рідна земля. Щедра, родюча. Таких великих та смач-

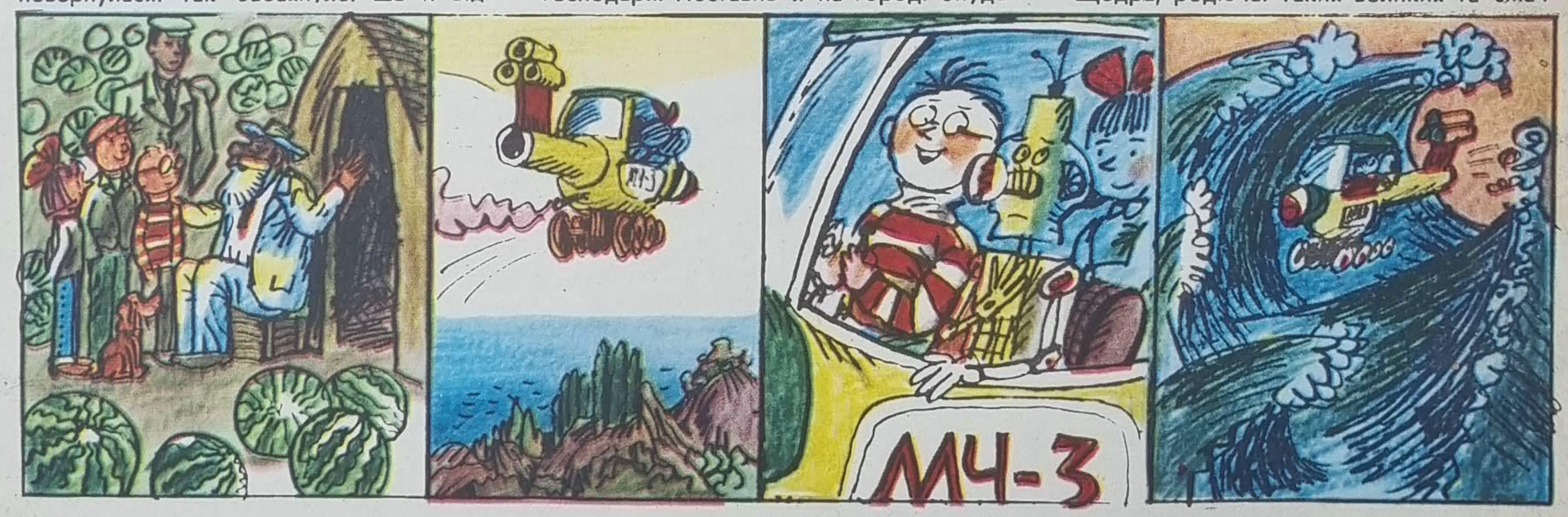

них кавунів світ не знає. А як глибше копнути, є корисні копалини!» — закінчив дід Панас.

Попрощались щиро наші мандрівники з херсонцями і взяли курс на Крим.

МУК, сидячи у кабіні, раптом став скаржитися: «Щось у мене підшипники ниють — мабуть, на негоду!»

Сашко розсміявся: «Ти вже, як дід,— метеорологом став!»

Але тут налетів страшний буревій. Сашко віртуозно вів машину часу між хвилями і хмарами, мов небесний слаломіст.

(Далі буде).

Не страшні ні дощ, ні вітер власникам курток з тканини «болонья». Шиють їх з капюшоном та без нього, на ватині, шерстяній підкладці й інших утеплювачах, а також і без підкладки. Оздоблюють строчкою, металевою фурнітурою, штучним хутром, шерстяною тканиною в клітинку. В такому одязі добре почувають себе і малюки, і діти піонерського віку.

Придбати куртки з «болоньї» можна в магазинах фірми «Одяг» та універмагах.

Республіканська фірма «ОДЯГ».

Телепрограма

Ціна 15 коп.
Індекс 74394